

Posiedzenia Komisji Naukowych PAU w 2024 roku

KOMISJE WYDZIAŁOWE

WYDZIAŁ I FILOLOGICZNY

Komisja Filologii Klasycznej PAU

- 16.01** – dr hab. Joanna Komorowska prof. UKSW, *Pereant agendum discrimina rerum: zaświaty, uczoność i chaos w Tebaidzie Stacjusza*
- 27.02** – prof. dr hab. Tomasz Polański, *Latina non leguntur. Epigrafika północnej Syrii epoki grecko-rzymskiej*
- 18.03** – prof. dr hab. Piotr Kochanek, *Struktura arki Noego w łacińskich źródłach patrystycznych przed Augustynem z Hippony*
- 23.04** – dr hab. Michał Bzinkowski prof. UJ, *Greckie spojrzenie na Bizancjum. Kawafis, Kazantzakis, Seferis*
- 28.05** – prof. dr hab. Albert Gorzkowski, „*Na cóż koło tego pracować, czego Bóg nie chciał mieć na świecie?*”. Parę fraszobliwych uwag filologa o Erazmie z Rotterdamu i Wacławie Potockim
- 25.06** – prof. dr Michael Knüppel, *The easternmost Hellenism – on the reception of antiquity in East Turkistan*
- 22.10** – dr Jerzy Piątkowski, *Mecenat artystyczny epoki Filipa II i Aleksandra Wielkiego*
- 26.11** – dr hab. Michał Bzinkowski prof. UJ, *Piętnastowieczny grecki „Lament nad upadkiem Konstantynopola” – problemy filologiczne i interpretacyjne*
- 17.12** – ks. prof. Jarosław Kupczak OP, *Europa jako chrześcijański eksperyment. Wokół myśli Josepha Ratzingera/Benedykta XVI*

Komisja Neofilologiczna PAU**18.01** – prof. dr hab. Piotr de Bończa-Bukowski, *Friedrich Schleiermacher i filologia*

Friedrich Daniel Ernst Schleiermacher, urodzony 21 listopada 1768 we Wrocławiu, zmarły 12 lutego 1834 w Berlinie, był jednym z najwszechstronniejszych umysłów niemieckiego romantyzmu. Teolog i filozof wprowadził na nowe tory refleksję na temat znaczenia wiary i wspólnoty religijnej, ukonstytuował także hermeneutykę jako podbudowaną filozoficznie ogólną teorię rozumienia. Jemu zawdzięczamy również projekt dialektyki będącej krytyczną filozofią „stającej się wiedzy” w procesie międzyludzkiego porozumienia. Te zasługi Schleiermachera są dobrze znane i doceniane nie tylko w Niemczech. Mniej rozpowszechniona jest wiedza o jego dokonaniach na polu filologii w wymiarze praktycznym i teoretycznym. A były znaczące. Przekład dzieł Platona na język niemiecki to jedno z wybitnych osiągnięć filologicznych niemieckiego uczonego. W zaprezentowanym referacie przedstawiono i przeanalizowano refleksje Friedricha Schleiermachera na temat najważniejszych zagadnień krytyki, w tym zwłaszcza krytyki filologicznej. Celem prelegenta było rzucenie światła na teoretyczne i praktyczne aspekty myśli filologicznej Schleiermachera, a także zwrócenie uwagi na jej aktualność.

20.03 – dr hab. Monika Coghen prof. UJ, *Juliusz Żuławski i jego wydania dzieł Byrona*

Przypadająca w 2024 roku 200. rocznica śmierci Byrona stała się okazją do wystąpienia poświęconemu działalności redaktorskiej Juliusza Żuławskiego (1910–1999), który w latach 1953–1986 opublikował dwa wydania pism wybranych Byrona, opowieść biograficzną *Byron nieupozwany* (1964, 1966, 1979) i dwa tomiki poezji Byrona (*Poezje*, 1974 i *Poezje wybrane*, 1972). Jego *Wybór dzieł* Byrona z 1986 r. pozostaje standardowym wydaniem utworów Byrona w Polsce. W wygłoszonym referacie omówiono sylwetkę Żuławskiego jako edytora twórczości autora *Giaura*, ze szczególnym naciskiem na jego wybory wydawnicze uwarunkowane niekiedy ówczesną sytuacją polityczną. Żuławski wykorzystał w zbiorach głównie dziewiętnastowieczne tłumaczenia z Byrona, sięgając po nowe przekłady tylko w przypadku utworów wcześniej nietłumaczonych na język polski. Nazwał wydanie „antologią [...] historii polskiego przekładu”, co trafnie określa jego charakter i świadczy o głębokim zrozumieniu znaczenia funkcjonowania tłumaczenia w literaturze przyjmującej. Jednak z punktu widzenia badacza twórczości Byrona, brakuje nowego i pełnego tłumaczenia takich utworów jak *Don Juan*, co utrudnia polskiemu czytelnikowi zapoznanie się z twórczością poety.

17.04 – prof. dr hab. Barbara Sosień, *Skrzydłata kosmo(teo)logia w poetyckich wizjach Victora Hugo (1802–1885)*

W ostatnim półwieczu krytyka hugoliańska, nie tylko francuska, nie rzadko posługuje się pojęciem teologii poetyckiej względnie „teopoezji” jako inspirującym literaturoznawczym narzędziem badawczym. Do tej kategorii należy późna poezja Victora Hugo, w szczególności poemat *Dieu (Bóg)*, utwór wizyjny, daleki od wszelkiego mimetyzmu. Jego podmiot, skrzydlaty Voyant (Wizjoner) samoistnie odbywa lot w bezkresnej, bezwymiarowej przestrzeni, zwanej przez Hugo niebiosami, zaś przez badaczy – kosmosem. Etapy lotu stanowi seria konfrontacji Voyanta z napotkanymi stworzeniami pteromorficznymi. Skrzydlate istoty, nie zawsze ptaki, to metaforyczne figuracje dążenia stworzeń ziemskich do poznania Boga za sprawą bezpośredniego widzenia Jego twarzy, co byłoby tożsame z doznaniem epifanicznego olśnienia świetlistością, poza rozumowaniem. W poezji Hugo światło nie ma charakteru materii, jest jej absolutnym przeciwieństwem, mistycznym gwarantem ładu, pogromcą chaosu i ciemności; teofanię poprzedza angelofania.

22.05 – dr hab. Andrzej Rabsztyń prof. UŚ, *Francuska powieść epistolarna wczoraj i dziś*

19.06 – dr Agnieszka Kocik, *Francuskie teksty drugiej połowy XIX wieku wobec wyzwań predykcji apostołskiej (na przykładzie egzegezy Dz 10)*

„Wstań, Piotrze, zabijaj i jedź!” – to niepokojące zaproszenie, zaczerpnięte z Dziejów Apostolskich (X, 13) odnosi się do słynnej wizji św. Piotra, która poprzedza chrzest pierwszego rzymskiego chrześcijanina, setnika Korneliusza. Tradycja hermeneutyczna rozpatruje tę scenę w kontekście nowego wymiaru misji ewangelizacyjnej, natomiast wiele tekstów francuskich z drugiej połowy XIX wieku rozczytuje biblijny fragment jako niestandardową egzegezę. W pismach, które rzadko pozostają w związku z ustaleniami/studiami teologicznymi: od obowiązkowej referencji w relacji z podróży/pielgrzymki do Jerozolimy, po teksty, które cytują fragment, by bronić sprawy wegetarianizmu lub, pod koniec XIX wieku, osadzić go – poprzez odwołanie do tradycji „higienicznych” – w problematyce zaleceń dotyczących żywności pochodzenia zwierzęcego. Referat proponował krytyczny przegląd wybranych tekstów w połączeniu z analizą najbardziej interesujących przypadków.

16.10 – dr hab. Sylwia Wojciechowska, *Ze wspomnień Josepha Conrada: refleksje epickie*

Tom *Ze wspomnień* (*Some Reminiscences*, 1912) należy do mniej znanych utworów Josepha Conrada, którego wraz z Henrym Jamesem i Georgem Eliotem zaliczono niegdyś w poczet wybitnych prozaików brytyjskich

(F.R. Leavis, 1948). Referat stanowił próbę przedstawienia Josepha Conrada przede wszystkim jako Polaka i Europejczyka, czyli, jak pisarz sam o sobie mówił, jako *homo duplex*. Punktem wyjścia dla podjętych rozważań było stwierdzenie prof. Wiesława Krajki, iż Conrad „był i jest jednym z najlepszych ‘ambasadorów’ Polski na całym świecie” (2011: 12). Dr Sylwia Wojciechowska podjęła próbę wskazania i interpretacji elementów epickich w dyskursie autobiograficznym Conrada, które mogłyby legitymizować zapewnienia prof. Krajki o europejskości i polskości tego autora. Prelegentka zaproponowała, by odczytać Conradowskie *Ze wspomnień* jako tekst pozostający w dialogu z epiką antyczną, z homerycką *Odyseją*; i polską formą epicką – gawędą szlachecką. Uwzględnienie śladów epickich w prozie Conrada pozwala uchwycić wielowymiarowość jego przynależności narodowej jako *homo duplex*, który o swej polskości zaświadczał nie tylko słowem i obrazem, lecz poprzez także, stosując jednoznacznie polską formę wypowiedzi – gawędę szlachecką.

20.11 – prof. dr hab. Magdalena Wandzioch, *Metamorfozy Baśni Charlesa Perrault*

Historia francuskiej i światowej literatury zapamiętała Charlesa Perraulta (1628–1703) jako baśniopisarza, który nadał formę literacką opowiadaniom wcześniej przekazywanym ustnie z pokolenia na pokolenie. W 1697 r. ukazał się zbiór liczący zaledwie osiem baśni, *Historie lub baśnie z przeszłości z morałem. Z czasem* dodano do zbioru dwie baśnie napisane wierszem: *Oślą Skórkę* i *Śmieszne życzenia*. Te krótkie utwory, należące do form skodyfikowanych, od ponad trzystu lat podlegają ciągłym metamorfozom w zależności od intencji pisarzy, którzy modyfikują tytuły, dopisują dalszy ciąg znanych historii, udoskonalają je, oczywiście w swoim mniemaniu, wprowadzają mniej lub bardziej istotne zmiany lub piszą nowe utwory, których cechy gatunkowe oddalają je od pierwowzoru, a nawet od baśni. Krytycy literatury analizują baśnie Perraulta z punktu widzenia literatury wysokiej i folkloru, psychologii i psychoanalizy, wspólnego dziedzictwa kultury europejskiej i światowej, studiują ich strukturę i język, zastanawiają się, czy jest to literatura dla dzieci czy dla dorosłych. Dowodzi to niezbicie, że przygoda czytelnicza i gra z utworami francuskiego baśniopisarza nigdy się nie kończy.

18.12 – dr Maria Gubińska, *Problem transkulturowości w kontekście twórczości pisarzy frankofońskich epoki kolonialnej – Jean Amrouche, Assia Djebar*

Pośród wielu znamienitych autorów frankofońskich epoki kolonialnej, których początek aktywności przypada na lata po I wojnie światowej, znalazły się nazwiska dwojga pisarzy wywodzących się z Algierii, gdzie

współistnienie i przenikanie się wielu kultur i języków rodzi napięcia i wrogość między społecznością przywiązaną do swej kultury a kulturą narzuconą przez kolonizatora. Znakomicie zanalizował to Albert Memmi w binarnym paradygmacie: kolonizator vs kolonizowany. W przypadku obojga wymienionych pisarzy paradygmat ten wydaje się jeszcze bardziej skomplikowany w skolonizowanej Algierii, gdzie różnice kulturowe między grupami rdzennych mieszkańców – Berberów, którymi są Jean Amrouche (1906–1962) i Assia Djebar (1936–2015) a społecznością arabską podsycają konflikty wewnętrzne sprzyjające kolonizatorowi. W jakiej mierze uprawnione jest więc mówienie o transkulturowości w kontekście twórczości i działalności owych autorów? Może określenie wielokulturowość jest bardziej adekwatne, zważywszy na przedsięwzięcia literackie, wydawnicze czy popularyzatorskie wymienionych twórców, a może każde z nich, pomimo wielu cech wspólnych, zwłaszcza silnych związków z kulturą berberyjską, jest artystą osobnym? Oto pytania, na które próbujemy odpowiedzieć.

Komisja Kultury Słowian PAU

- 19.01** – dr hab. Urszula Cierniak prof. UJD, *„Na górze Tabor”. Dzienniki duchowe Jelizawiey Golicyny (1795–1843) między strapieniem i religijnym pocieszeniem*
- 8.03** – mgr Jarosław Jagiełło, *Pamięć i przeszłość jako wartość w Kronice polskiej Anonima Galla*
- 19.04** – dr hab. Grażyna Szwat-Gyłybowa prof. IS PAN, *Ludowy topos wmurowanej kobiety jako narzędzie negocjowania wartości w bułgarskiej kulturze nowoczesnej*
- 26.04** – dr Katarzyna Syska, *Powieść „Ludzie sierpnia”. Siergiej Lebiediew o rosyjskiej transformacji lat 90*
- 17.05** – dr hab. Beata Siwek prof. KUL, *Dyskurs przemocy i traumy we współczesnej dramaturgii białoruskiej*
- 21.06** – ks. dr hab. Aleksander Posacki, *Pomiędzy mistyką a okultyzmem. Mikołaja Bierdiajewa ocena duchowości Srebrnego Wieku w Rosji*
- 25.10** – dr hab. Anna Kościółek prof. UMK, *Tanatoturysta we Włoszech, czyli Andrzej Murawjow w przestrzeni śmierci*
- 13.12** – dr Dominika Kaniecka, *Bośniacko-hercegowińscy Chorwaci. Europejsko-orientalna mikroklutura w refleksji wybranych intelektualistów*

Komisja Historii Sztuki PAU

- 11.01** – dr Piotr Pajor, *Jako w niebie, tak i na ziemi. O programie ideowym miasta lokacyjnego w Krakowie*
- 8.02** – mgr inż. arch. Aleskander Nowacki z zespołem, „Wirtualny kościół”. *Rekonstrukcja komputerowa jako narzędzie badawcze na przykładzie przemian fragmentu układu komunikacyjnego kościoła Mariackiego w Krakowie*
- 14.03** – dr hab. Rafał Quirini-Popławski, *Ormiański rękopis kantykt psalterza i brewiarza dominikańskiego w zbiorach Biblioteca Medicea Laurenziana we Florencji (San Marco 790)*
- 11.04** – prof. dr hab. Andrzej Szczerski, *Historia awangardy w Polsce – nowe perspektywy badawcze*
- 23.05** – dr Marcin Szyma, *Architektura i topografia sakralna średniowiecznego kościoła benedyktynów na Łyścu*
- 13.06** – prof. dr hab. Piotr Krasny, dr hab. Michał Kurzej, „Pomniki dusz chwalebnych i ciał obdarzonych zadatkiem zmartwychwstania”. *Specyfika nowożytnych ołtarzy relikwiarzowych w Wenecji*
- 10.10** – dr hab. Dobrosława Horzela, prof. dr hab. Marek Walczak, *Chrystus Ukrzyżowany w opactwie Cystersów w Mogile – jeszcze jedno przeoczone dzieło Wita Stwosza?*
- 21.11** – dr Wojciech Walanus, „Niezbędna zbieżność słowa z demonstracją”. *Projekcja diapozytywów w nauczaniu historii sztuki na Uniwersytecie Jagiellońskim (około 1900–1950)*
- 12.12** – dr Agnieszka Smołucha-Sładkowska, *Monogramista MS (Maciej Schilling) i jego działalność w renesansowym Krakowie – aktualny stan badań*

Komisja Etyki Komunikacji PAU

- 28.06** – prof. dr. hab. Ewa Lekka-Kowalik, *Prawda w nauce*
- 28.10** – dr hab. Iwona Benenowska prof. UKW, *Etos akademicki – rekonstruksja badawczy*
- 18.11** – dr hab. Iwona Benenowska prof. UKW, *O jakich wartościach mówimy w związku z etosem nauczyciela akademickiego?*

WYDZIAŁ II HISTORYCZNO-FILOZOFICZNY

Komisja Środkowoeuropejska PAU

- 16.01** – dr Tomasz Lis, *Klasa latentna – polska i chorwacka młodzież w Galicji i Banowinie na przełomie XIX i XX wieku*
- 20.02** – dr Katarzyna Fijołek-Kwaśniewska, *„Bezdomni we własnym domu” czyli polityka Bułgarii wobec mniejszości tureckiej u progu lat 90. XX wieku*
- 19.03** – prof. dr hab. Henryk Walczak, *Polska i Rumunia w ramach bloku rolnego w latach 1931–1932*
- 16.04** – dr hab. Tadeusz Kopyś, *Percepcje autorytarnego reżimu Mikłósza Horthyego na Węgrzech po 1989 roku*
- 18.06** – dr Daniel Filip Afloarei, *Romanian Reakctions towards „martial law” in Poland (1981–1983): between nationalism and internationalism*
- 15.10** – dr hab. Mirella Korzeniewska-Wiszniewska prof. UJ, *Rozpad Socjalistycznej Federacyjnej Republiki Jugosławii w świetle wybranej korespondencji prof. Henryka Batowskiego*
- 19.11** – dr hab. Agnieszka Kastory prof. UJ, *Rumuńska administracja wobec polskich uchodźców w 1939 roku*
- 17.12** – dr hab. Andrzej Dubicki prof. UŁ, *Rumuńskie doświadczenia z demokracją bezpośrednią*

Komisja Wschodnioeuropejska PAU

- 29.01** – dr Vitaliy Nagirnyy, *O połowieckich jeńcach na Rusi od drugiej połowy XI do pierwszej połowy XIII wieku*

Okres od drugiej połowy XI do początku XIII wieku to czas licznych konfliktów między księstwami ruskimi a Połowcami zamieszkającymi na stepach nadczarnomorskich. Jednym ze skutków było pojawienie się na Rusi wielu połowieckich jeńców. Latopisarze ruscy zazwyczaj ograniczali się do wzmianki, że schwytanych koczowników było „множество” lub „без числа”. Czasami jednak w źródłach ruskich można spotkać przybliżone liczby połowieckich jeńców. W 1161 r. do ruskiej niewoli trafiło 500 jeźdźców, w latach 1169–1170 r. – 300, nieco później – 1500, a w 1191 r. – ponad 600 nomadów. Wśród schwytanych koczowników byli przedstawiciele elit połowieckich, czyli książęta, ich żony i dzieci oraz osoby z otoczenia książęcego; szeregowi wojownicy z rodzinami; czeladź – biedni członkowie połowieckich rodów, „kołodnicy” – niewolnicy Połowców słowiańskiego bądź tureckiego pochodzenia, a także „czagi” – niewolnice wykonujące prace domowe.

Brańcom tym zazwyczaj oszczędzano życie i później uwalniano za okup, darowano innym Rurykowiczom jako „sajhat”, oddawano Czarnym Kłobukom lub wykorzystywano jako sługi. Znane są także sytuacje, kiedy jeńców pozabawiano życia z zemsty lub z bezlitosnej pragmatycznej konieczności wynikającej z sytuacji na polu bitewnym.

26.02 – dr hab. Andrzej Betlej prof. UJ, *Kolekcjonowanie pamiątek w XIX wieku na kresach. Przypadek „albumu wiśniowieckiego”*

22.04 – dr hab. Agnieszka Gronek prof. UJ, *Polityczny aspekt przedstawień świętych Cyryla i Metodego w galicyjskich cerkwiach*

W drugiej połowie XIX wieku w cerkwiach greckokatolickich na ziemiach polskich należących do zaboru austriackiego stały się popularne wizerunki świętych Cyryla i Metodego. To efekt rosnącego zainteresowania związany z obchodami tysiąclecia rozpoczęcia ich apostołskiej działalności wśród Słowian przypadającego w 1863 r.; a następnie śmierci Cyryla w 1869 r. i Metodego w 1885. Rosnący kult braci wykorzystywali także działacze nurtów politycznych i ideologicznych; panslawizmu, słowianofilstwa, ekumenizmu. Na podstawie badań w galicyjskich cerkwiach, ograniczonych do terenów dzisiejszej Polski, można stwierdzić, że o dużej randze świętych świadczy nie tylko częsta obecność wizerunków, lecz także sposób ich umiejscowienia. Znajdowały się w najważniejszych przestrzeniach świątynnych, to znaczy albo w sanktuarium i jego bezpośrednim sąsiedztwie, albo w obrębie kopuły. Ponadto umieszczano je razem z wyobrażeniami świętych Piotra i Pawła oraz świętych Jana Chryzostoma, Bazylego Wielkiego i Grzegorza z Nazjanzu. Ukraińskie idee patriotyczne wyrażała bliska obecność obrazów św. Włodzimierza i Ołgi. Obecność wizerunków świętych Konstantyna i Heleny, a także prawosławnych cech ubioru i utensyliów apostołów Słowian podkreślały wschodniochrześcijańskie korzenie ich misji. Na kształtowanie ikonografii świętych Cyryla i Metodego duży wpływ miały wzorce zamieszczane w księgach religijnych, czasopiśmie, drukach ulotnych i na obrazkach religijnych. Wyróżniają się dwa główne nurty wpływów: prawosławny, rosyjski z centrum w Petersburgu oraz zachodniokatolicki z głównym ośrodkiem w Wielehradzie i szerzej na Morawach. Pierwszy nurt dominował na terenach sąsiadujących z Królestwem Polskim, drugi zaś w Galicji Zachodniej. Podział ten pokrywa się z politycznymi strefami wpływów zaborców.

3.12 – Piotr Zubowski, Janusz Mazur, *Dziedzictwo lwowskiego kościoła św. Marii Magdaleny*

Komisja Prawnicza PAU

- 20.03** – (wspólne z Komisją Nauk Prawnych PAN Oddział w Krakowie) – dr hab. Adam Bodnar prof. SWPS
- 8.04** – prof. dr hab. Andrzej Mączyński, *60 lat kodeksu cywilnego*
- 9.05** – (wspólne z Komisją Nauk Prawnych PAN Oddział w Krakowie) – dr hab. Maciej Gdula
- 9.12** – (wspólne z Komisją Nauk Prawnych PAN Oddział w Krakowie) – prof. dr hab. Włodzimierz Wróbel, posiedzenie poświęcone problematyce nowelizacji prawa karnego

Komisja Historii i Kultury Żydów PAU

- 10.01** – dr hab. Anna Michałowska-Mycielska prof. UW, *Chewre Kadisze w Rzeczypospolitej od XVI do XVIII wieku. Projekt badawczy*
- 13.03** – dr Tomasz Jankowski, *Topografia rodziny żydowskiej w środkowo-wschodniej Europie*
- 8.05** – prof. dr hab. Łukasz Tomasz Sroka, *Lili Haber. Bohaterka książki w roli przewodniczki po historii. Biografia pretekstowa jako narzędzie badawcze w studiach polsko-izraelskich*
- 12.06** – dr Karolina Koprowska, *Miejsce urodzenia jako uwikłanie. Projekty tożsamościowe w polskiej i żydowskiej literaturze*
- 16.10** – dr Maciej Ratajczyk, *Karaimskie cmentarze i obrzędy pogrzebowe*
- 11.12** – dr Alicja Jarkowska, *Architekci Zagłady z krakowskiego Gestapo*

Komisja Prehistorii Karpat PAU

- 23.02** – (wspólne z Komisją Paleogeografii Czwartorzędu PAU i Komisją Archeologiczną PAN) – prof. Andrzej Rakowski, *Wpływ krzywych kalibracyjnych na chronologię inkaską w świetle datowań radiowęglowych*
- 7.05** – mgr Bożena Chorąży, dr Bogusław Chorąży, *Z badań nad solowarstwem na terenie Żywiecczyny*
- 11.06** – prof. dr hab. Michał Parczewski, *Lokalizacja najstarszego średniowiecznego kościoła w Dukli (domniemane miejsce chrztu św. Jana z Dukli)*
- 26.11** – dr Wojciech Pasterkiewicz, *Wyniki badań kurhanu z epoki brązu w Dukli, powiat krośnieński, w 2024 roku*

Komisja Nauk Ekonomicznych PAU

(wszystkie poniższe posiedzenia były wspólne z Komisją Nauk Ekonomicznych i Statystyki PAN Oddział w Krakowie)

25.01 – prof. dr hab. Roman Niestrój, *Gdzie się podziela ekonomika biznesu?*

Celem wystąpienia było zwrócenie uwagi na negatywne skutki dezintegracji nauk ekonomicznych w Polsce. To efekt pozbawienia ich statusu odrębnej dziedziny nauk w obszarze nauk społecznych. Wskazano też ujemne następstwa wcześniejszej, specyficznie polskiej interpretacji zachodniej formuły klasyfikacyjnej „economics and business” na „ekonomia i nauki o zarządzaniu”. W konsekwencji w Polsce po transformacji ustrojowej nie wyodrębniła się ekonomika biznesu jako dyscyplina w dziedzinie nauk ekonomicznych. Główne – budowane od podstaw – subdyscypliny nauki o biznesie: marketing lub analiza finansowa przedsiębiorstw zostały zdominowane przez subdyscypliny typowe dla nauk o organizacji i zarządzaniu.

22.02 – prof. dr hab. Paweł Lula, *Pojęcie, rozwój, metody i obszary zastosowań sztucznej inteligencji*

21.03 – dr hab. Tomasz Kwarciański, dr hab. Paweł Ulman, *Nierówności, Populizm, niesprawiedliwość. Porównanie niesprawiedliwych nierówności dochodowych w Polsce i Norwegii (Inequality, Populism, Unfairness. A Comparison of Unfair Income Inequalities in Poland and Norway)*

27.06 – dr hab. Paweł Chlipała, *Integracja podejść metodycznych w naukach społecznych – możliwości i ograniczenia trzeciej ścieżki metodycznej*

17.10 – prof. dr hab. Henryk Gurgul, *The impact of the COVID-19 pandemic on the uncertainty of macroeconomic data releases*

Macroeconomic data releases are very important benchmarks of the economy. Therefore, the vast majority of financial market analysts and traders closely monitor both projected estimates and, intuitively more impactful, actual values. In this research we focus on the uncertainty associated with macroeconomic data forecasts measured by the so-called surprise indicator (SI). Moreover, we examine whether the distribution of SI depends on the economy, category of indicator or time, considering pre-pandemic, pandemic and post-pandemic periods in the context of the COVID-19 crisis. We also propose the construction of a sentiment indicator that is intended to aggregate all information that is jointly released through macroeconomic indicators.

21.11 – prof. dr hab. Tadeusz Wawak, *Propozycje korekty systemu zarządzania w polskich publicznych szkołach wyższych*

Komisja Etnograficzna PAU

25.01 – dr Hubert Ossadnik, *Łemkowszczyzna wschodnia w okresie międzywojennym jako specyficzne pogranicze kulturowe, etniczne i etnograficzne*

Łemkowszczyzna wschodnia to region etnograficzny na pograniczu Bieszczadów i Beskidu Niskiego, w dolinach rzek Oslawy, Oslawicy, Wisłoka i Jasiołki. Obejmuje 60 miejscowości na terenie powiatów leskiego i sanockiego. Łemkowie jako grupa etnograficzna nie byli objęci w okresie międzywojennym kompleksowymi badaniami historycznymi, etnograficznymi, językoznawczymi i innymi. Informacji o społeczności łemkowskiej dostarczają źródła kościelne, głównie materiały do greckokatolickich szematyzmów kościelnych i greckokatolickiej Akcji Katolickiej oraz ponadto źródła świeckie, między innymi akta szkolne, które wykorzystano przy opracowaniu książki. Akta kościelne pokazują stan parafii wobec nasilonych konwersji na prawosławie, zaś szkolne są cennym źródłem dotyczącym miejscowości łemkowskich. Ich kompleksowość, obejmująca zagadnienia demograficzne, etnograficzne, antropologiczne, stanowi mocną podstawę próby przygotowania zarysu monograficznego Łemkowszczyzny wschodniej. Jest to tym ważniejsze, że walki z UPA i wysiedlenia z lat 1944–1946 oraz akcja „Wisła” z 1947 r. sprawiły, że obszar południowo-wschodniej Polski niemal całkowicie się zdepopulizował i przeprowadzenie etnograficznych badań terenowych stało się niemożliwe.

29.02 – mgr Olena Martynchuk, *Jak zdjęcia żyją z ludźmi? Etnografia wernakularnych praktyk fotograficznych w Ukrainie*

4.04 – dr Elżbieta Jodłowska, *Pan Samotności. Señor De La Soledad z Huaráz w północnych Andach Peruwiańskich*

Praca stanowi rekonstrukcję etnohistorycznych uwarunkowań kształtowania się ośrodka kultu Chrystusa Señor de la Soledad; Pana Samotności; w Huaráz, w północnych Andach Peruwiańskich. Obszar geograficzny badań, rejon Białych Kordylierek, jest terenem trudnym dla europejskiego badacza nie tylko ze względów konieczności adaptacji w wysokogórskim środowisku, lecz także z powodu naturalnej nieufności ludności miejscowej do obcych. W wystąpieniu analizuję wzorzec ideowy i ikonograficzny figury Chrystusa Ukrzyżowanego przyjęty w Europie po Soborze Trydenckim; który przez Hiszpanię trafił do Peru. Kreślę szerszą panoramę historyczną i kulturowo-religijną obszaru andyjskiego i tworzę zarys kształtowania się i funkcjonowania ludowej religijności Peru. Piszę o „wielkiej opowieści”, śledząc 450-letni rozwój relacji między tym Chrystusem a społecznością rdzenną, która uznała go za swojego Boga. Ukazuję różne przejawy jego funkcji centrum świata,

koncentrującego wokół siebie schrystianizowaną kosmowizję o głębokich korzeniach andyjskich. Istotnym ustaleniem pracy jest odkrycie sposobów modelowania religijności Indian przez andyjskie struktury mitologiczne i tradycyjny system pokrewieństw. Praca proponuje ponadto nową perspektywę badań nad kultem świętych w andyjskiej religijności ludowej, ukierunkowaną na ich rolę w tworzeniu i aktualizowaniu społecznych ram pamięci poprzez włączanie w symboliczne relacje z członkami miejscowych społeczności.

7.05 – dr hab. Stanisława Trebunia-Staszef prof. UJ, *Okupacyjne losy Podhala we współczesnych narracjach. Kilka refleksji na temat recepcji filmu „Biała odwaga”*

20.06 – dr Krystian Darmach, *Nocne miasto – stan badań. Perspektywa antropologiczna*

Referat przedstawia zakres i stan badań dotyczący zagadnienia miejskiej nocy, nocnego miasta i nocnych kontekstów kultury miejskiej. Interesuje mnie perspektywa antropologiczna związana z badaniami terenowymi/etnografią uprawianymi w ramach dziedziny i antropologiczne spojrzenie na szersze zjawisko wzmożonego zainteresowania czasem nocy/nocnym miastem w innych dziedzinach humanistyki, i nie tylko humanistyki: ekonomii, zarządzaniu, architekturze. Referuję stan badań w tym zakresie w świetle i odwołuję do lokalnych realizacji tematyki, w tym głównie do własnych przedsięwzięć badawczych: prób, badań terenowych, refleksji, problemów o charakterze metodologicznym, wyzwań, szans i ograniczeń. Szerzej, interesuje mnie także wpływ „nocy” jako przedmiotu badań na refleksję metodologiczną, sposób uprawiania dyscypliny i szukanie odpowiedzi na pytanie: co i w jaki sposób ma wpływ na zmianę/modyfikację myślenia antropologicznego w relacji do techniki, metody, interpretacji. Wydaje się, że kontekst nocy oddziałuje znacząco na waloryzację przestrzeni, gospodarowanie czasem, relacje społeczne, aktywności, pracę.

23.10 – prof. dr hab. Ewa Śnieżyńska-Stolot, *Co to jest kabala i do czego ona służy?*

21.11 – dr hab. Ewa Kocój prof. UJ, *Ludzie i ikony. Wierzenia i zwyczaje związane z kultem ikon w religijności przeżywanej w Karpatach*

9.12 – dr hab. Maciej Kurcz prof. UJ, *Tarkin – śmierdząca ryba z Sudanu. Jedzenie, liminalność i przynależność wśród Nubijczyków (Mahas) z Sudanu*

Jedzenie ma charakter liminalny – jest zawsze pomiędzy tym, co powszechnie akceptowalne a czymś, co budzi kontrowersje. Niektóre specjały są pod tym względem wyjątkowe. Wystąpienie jest opowieścią o szczególnym (ktoś mógłby powiedzieć – ekstremalnym) jedzeniu z północnego

Sudanu. Jest nim sfermentowana pasta rybna nazywana z nubijska tarkin. Podczas gdy dla Nubijczyków przygotowywanie i jedzenie tarkinu jest kwestią dobrego smaku, wyrafinowania, hojności, tradycjonalizmu i zdrowia; inni Sudańczycy, a nawet Nubijczycy żyjący w diasporze, traktują je z obrzydzeniem. Spoglądam na tę regionalną potrawę jako symbol przynależności i tożsamości. Śledzę historię produkcji i konsumpcji tarkinu w „tradycyjnej” kulturze, a także jej rolę we współczesnych procesach tworzenia dziedzictwa i dynamiki grupowej tożsamości. Na koniec pytam: jaki wpływ potrawy liminalne mogą mieć na pracę etnografa w terenie? Referat wykorzystuje obserwacje etnograficzne w regionie III katarakty w północnym Sudanie w 2022 r.

Komisja Historii Wojen i Wojskowości PAU

- 9.01** – dr Paweł Gąsiorczyk, *Dzieje wojskowych służb ochrony przeciwpożarowej w Polsce – zarys problemu*
- 12.03** – dr hab. Aleksander Bołdyrew prof. UŁ, *Źródła do dziejów wojskowości polskiej w epoce Jagiellonów – stan i dalsze perspektywy*
- 9.04** – dr hab. Adam Ostanek prof. WAT, *Kulturotwórcza rola Wojska Polskiego na Kresach Południowo-Wschodnich II Rzeczypospolitej (1921–1939)*
- 14.05** – dr hab. Andrzej Korytko prof. UWM, dr hab. Tomasz Ciesielski prof. UO, *Czy historia wojskowości może obyć się bez bohaterów? O koncepcji nowych dziejów oręża polskiego*
- 8.10** – dr hab. Krzysztof Filipow prof. UwB, *Projekty orderów i odznaczeń władz polskich na Uchodźstwie (państwowe i Polskich Sił Zbrojnych na Zachodzie)*
- 12.11** – dr hab. Aleksander Woźny, *Kwestia ukraińska w sprawozdaniach informacyjnych Sztabu Głównego WP w ostatnich miesiącach pokoju 1939 r.*
- 10.12** – dr Maciej Pięnkowski, *Zadania 8. Dywizji Piechoty w ramach działań prowadzonych przez związki operacyjne Wojska Polskiego w latach 1919–1920*

Komisja Archeologii Krajów Śródziemnomorskich PAU

- 15.01** – dr Dominika Grzesik, *Wpływ zwyczaju epigraficznego na rozwój greckich sanktuariów na przykładzie publicznych uchwał*
 Celem wystąpienia była prezentacja wyników moich badań nad zwyczajem epigraficznym wybranych greckich sanktuariów i wpływu, jaki praktyka wystawiania publicznych uchwał miała na rozwój topografii sanktuariów.

Uchwały są niezwykle cennym materiałem do badań z uwagi na ich powszechność, stan zachowania i różnorodne nośniki, na jakim były ryte. W badaniach interesuje mnie, gdzie częściej wystawiano uchwały: w strefach świeckich, np. na agorze czy sakralnych – w sanktuariach i świątyniach? Co znaczyło dla sanktuariów wystawianie na ich terytorium publicznych uchwał? Czy każde miasto i sanktuarium miało własny zwyczaj epigraficzny i własny zwyczaj wystawiania uchwał publicznych, czy możemy doszukiwać się jednej ogólnogreckiej praktyki? W wystąpieniu pochyliłam się również nad potencjalnymi problemami badawczymi, z jakimi musi mierzyć się badacz greckiego zwyczaju epigraficznego.

19.02 – dr hab. Radosław Karasiewicz-Szczypiorski prof. UW, *Dziesięć lat polsko-gruzińskich wykopalisk w rzymskim forcie Apsaros (Gonio, Gruzja). Seria nowych odkryć u progu kolejnego dziesięciolecia*

Minęło 10 lat od rozpoczęcia polsko-gruzińskich wykopalisk rzymskiego fortu Apsaros w Gonio w Gruzji. Jubileusz to dobry czas do podsumowań, jednak prezentacja poświęcona była najświeższym wątkom badawczym. Stanowiła przegląd nowych odkryć i zagadnień, które z pewnością zdominują kolejnych dziesięć lat badań. Jest o czym opowiadać: odkrycie komendantury (*principia*), fragment inskrypcji łacińskiej, pozostałości najwcześniejszych umocnień fortu, piec do produkcji ceramiki, w tym ceramiki budowlanej, tłoczni do wina... Niektóre z odkryć szczegółowo omówili kolejni referenci. Po dziesięciu latach można stwierdzić, że polsko-gruzińskie prace w sposób znaczący zmieniają wiedzę na temat fortu Apsaros, a także rzymskiej obecności wojskowej na wybrzeżu Kolchidy w okresie pryncypatu.

– dr Marcin Matera, *Tłocznia do wina i piec do wypału amfor. Apsaros jako ośrodek produkcyjny na potrzeby zaopatrzenia rzymskich garnizonów w Kolchidzie?*

Celem wystąpienia była prezentacja dwóch istotnych odkryć: tłoczni do wina znalezionej za murami fortu i pieca do wypału ceramiki naczyniowej zbudowanego wewnątrz garnizonu. Oba znaleziska pochodzą z czasów, gdy fort użytkowało rzymskie wojsko. Jego obecność zmienia stan wiedzy na temat roli Apsaros w systemie rzymskich fortów na wybrzeżu Kolchidy po trzęsieniu ziemi, które miało miejsce po 135 r. n.e.

– Natalia Lockley, *Naczynia ceramiczne, pucharek szklany, skarby monet... Materialne ślady praktyk kultowych sprawowanych podczas budowy fortu w Apsaros*

Podczas wykopalisk w 2021 r. w jednym z pomieszczeń niezidentyfikowanego budynku, na posadzce piwnicy hypokaustycznej odkryto lokalne

naczynia kuchenne. Czy był to depozyt kultowy i dlaczego użyto naczyń produkcji lokalnej? Celem referatu było zaprezentowanie odkrycia i przedstawienie go w szerszym kontekście. Wykorzystanie naczyń produkcji lokalnej jako domniemanej ofiary zakładzinowej będzie punktem wyjścia do analizy innych przykładów podobnych praktyk odkrytych podczas badań w forcie Apsaros.

25.03 – Anna Urszula Kordas, dr inż. arch. Szymon Popławski, *Dekoracja architektoniczna portyków agory w Amathus na Cyprze*

Prace wykopaliskowe na agorze w Amathus przeprowadzono w latach 1977–2003. Początkowo pod auspicjami Departamentu Starożytności Cypru pod kierownictwem Michaela Loulloupisa, a następnie przez Szkołę Francuską w Atenach pod nadzorem Jean-Paula Prête’a. Udało się zrekonstruować plany i chronologiczne fazy rozwoju zabudowy agory, w tym portyków otaczających główny plac miasta. Mimo to bogaty materiał dekoracji architektonicznej nie doczekał się dotychczas publikacji. Wykład poświęcony był elementom dekoracji architektonicznej, które dzięki dokumentacji wykonanej z udziałem nowoczesnym technik oraz interdyscyplinarnym analizom materiału udało się powiązać i przypisać do poszczególnych portyków agory. Zrekonstruowane porządki dekoracji wnoszą znaczący wkład w historyczne rozumienie architektury cypryjskiej, rzucając światło na wpływy sztuki aleksandryjskiej, która kształtowała także krajobraz architektoniczny Cypru w okresie hellenistycznym i na początku okresu rzymskiego.

15.04 – prof. dr hab. Piotr Dyczek, *Novae aeternae*

Od roku 2011, w leżącej nad Dunajem rzymskiej twierdzy legionowej Novae, Ośrodek Badań nad Antykem Europy Południowo-Wschodniej prowadzi badania w miejscu, gdzie powinny znajdować się baraki I kohorty. Wyniki wykopalisk przerosły oczekiwania. Po raz pierwszy odsłonięto w Novae pozostałości całych konstrukcji drewnianych pochodzących z okresu, kiedy stacjonował tam VIII legion Augusta. Okazało się, że są to podwójne baraki I kohorty legionu. Po przybyciu do Novae legionu I Itańskiego baraki rozebrano i na ich miejscu wzniesiono obszerną budowlę, prawdopodobnie dom centuriona dowodzącego I kohortą legionu. Po najeździe barbarzyńców w III w. n.e., Novae przekształciło się w miasto cywilne, a dawną budowlę legionową przebudowano w kompleks mieszkalno-rzemieślniczy – pracownię szklarską. W końcu IV wieku, po kolejnej przebudowie, powstała obszerna budowla o charakterze publicznym. W najwyższych warstwach odsłonięto zabudowę drewniano-ziemną związaną z wędrownymi plemionami. Podczas wykopalisk odkryto dużą liczbę unikatowych zabytków, w tym inskrypcję, na której widnieje nazwa Novae, dyplom wojskowy, inskrybowane ołtarze,

skarbu monet, zestaw tzw. ceramiki legionowej czy piec wypełniony charakterystyczną ceramiką wiązaną z Gotami.

20.05 – dr Łukasz Misk, prof. dr hab. Ewdoksia Papuci-Władyka, *Ulice Nea Pafos. Wyniki badań nad krajobrazem miejskim stolicy hellenistycznego i rzymskiego Cypru*

Referat skupiony był na zagadnieniach urbanistyki miasta Nea Pafos, hellenistycznej i rzymskiej stolicy Cypru. Przedstawiono wyniki badań wykopaliskowych prowadzonych na terenie Stanowiska Archeologicznego Nea Pafos. Celem prac było odnalezienie relikwów starożytnych ulic, a co za tym idzie, rekonstrukcji ich układu i wielkości kwartałów mieszkalnych – insuli. Wyniki badań pozwoliły na ostateczne zweryfikowanie wcześniejszych hipotez na temat wyglądu układu miasta. Prace realizowano w ramach grantu NCN OPUS 18 „MA-P Maloutena i Agora w planie urbanistycznym Pafos: Modelowanie miejskiego krajobrazu stolicy hellenistycznego i rzymskiego Cypru”. Pracami kierowała prof. dr hab. Ewdoksia Papuci-Władyka. Wykonywało je konsorcjum Uniwersytetu Jagiellońskiego, Uniwersytetu Warszawskiego i Politechniki Warszawskiej we współpracy z badaczami z Politechniki Wrocławskiej, Uniwersytetu w Hamburgu i Akademii Sztuk Pięknych w Warszawie.

17.06 – prof. dr hab. Adam Łukaszewicz, *Epigrafika i archeologia: o kilku znaleziskach z Kom el-Dikka (Aleksandria)*

Aleksandria to na mapie archeologicznej krajów śródziemnomorskich miejsce równie ważne jak Rzym, Ateny czy Konstantynopol. Różnica, zwłaszcza w zestawieniu z Rzymem, polega na liczbie zachowanych monumentalnych zabytków architektury. Większość efektownej architektury widocznej w Aleksandrii to odkopane ruiny, rezultat prac polskiej misji archeologiczno-konserwatorskiej.

Kom el-Dikka to ponad cztery hektary w centrum miasta. Towarzyszące wykopaliskom znaleziska inskrypcyjne obejmują różne kategorie inskrypcji greckich, nieco łacińskich oraz ostraka, graffiti i *dipinti*. Niemal wszystkie zabytki są zachowane fragmentarycznie. W Aleksandrii nie ma papirusów, zatem każdy tekst tam znaleziony jest bezcenny. Wystąpienie dotyczyło kilku niedawnych znalezisk.

21.10 – dr hab. Inga Głuszek prof. UMK, *Produkcja ceramiki stołowej w ośrodkach antycznych północno-zachodniego wybrzeża Morza Czarnego w świetle znalezisk z Histrii. Zarys perspektyw badawczych*

Badacze poruszali niejednokrotnie problematykę produkcji ceramiki stołowej i wysokiej jakości ceramiki zdobionej w ośrodkach greckich

i rzymskich nad Morzem Czarnym. Dotychczasowe studia pokazały, że w ośrodkach północno-zachodniego wybrzeża Morza Czarnego, jak Apollonia Pontyjska, Histria czy Olbia, obecne są różne klasy ceramiki stołowej, które określono jako produkty lokalne lub zaliczono do tzw. grupy pontyjskiej. Termin stanowi ogólne określenie dla wyrobów mających wspólne cechy makroskopowe masy glinianej, inne cechy technologiczne lub podobne cechy morfologiczne i stylistyczne, których jednak na obecnym etapie badań nie można jednoznacznie powiązać z żadnym nadczarnomorskim ośrodkiem produkcyjnym. Wśród przykładów stołowej ceramiki lokalnej wyróżniono naczynia szarogliniane, ceramikę czarno- i czerwono polewaną, a także grupę ceramiki zdobionej w stylu *west slope*. W wystąpieniu przybliżono zagadnienia dotyczące produkcji ceramiki czerwono polewanej zaliczonej do grupy pontyjskiej na przykładach znalezisk z Histrii, wykopaliska w sektorze P w latach 2019–2023, Tomis, wykopaliska ratownicze w 2018 r. oraz Nikonion, wykopaliska z lat 2009–2012. Analizę materiału źródłowego poszerzono o badania porównawcze z innych dużych ośrodków miejskich północno-zachodniego wybrzeża Morza Czarnego, Apollonii i Olbi Pontyjskiej. Poruszono również kwestie dotyczące cech technologicznych ceramiki czerwono polewanej z grupy pontyjskiej rejestrowanej w Histrii, włączając w to możliwości produkcji ceramiki na miejscu, co umożliwiły zainicjowane badania archeometryczne i znaleziska pieców garncarskich odkrytych na stanowisku.

18.11 – dr Martin Lemke, *Argamum i rzymska Dobrudża*

Dobrudża to fascynujący region nad Morzem Czarnym. Owidiusz pisał o nim bez entuzjazmu, że to „bezdżewny step”. Z kolei 2000 lat później niemiecki generał Helmut von Moltke wtórował mu stwierdzeniem, że „Kraj jest pustynią, której trudno byłoby się spodziewać w Europie”. Mimo to, a może właśnie z uwagi na wymagającą charakterystykę, obszar ten ma ciekawą historię. W prezentacji przedstawiłem pokrótce geografii i historię osadnictwa w czasach przedrzymskich, a następnie nieśmiało początkowo kroki młodego jeszcze Cesarstwa, które doprowadziły do aneksji krainy, która w późnym antyku była osobną prowincją Scythia minor. W dalszej części omówiłem kilka interesujących aspektów roli Dobrudży w tzw. kryzysie III wieku, zaś na koniec przedstawiłem mały raport osiągnięć realizowanego tamże projektu ArchLiMar, *Archaeology of the Limes Maritimus Scythicus* w latach 2017–2024.

16.12 – dr Mari Yamasaki, *Underwater Realms: concepts of underwater spaces in the ancient Eastern Mediterranean*

The study of ancient ‘spaces’—domestic, public, ritual, political, and others—has always been a cornerstone of archaeological research, both quantitatively and qualitatively. However, within this proliferation of spatial stud-

ies, the perception of underwater spaces in ancient Mediterranean societies remains an almost entirely unexplored area of investigation.

My project examines how the peoples of the Eastern Mediterranean and the Aegean experienced, interacted with, and conceptualized the marine depths during the second and first millennia BCE. I explore how submarine environments were understood, both through imaginative elaboration and direct experiences of immersion. A major focus is on the perception and representation of the ‘underwater’ – whether as distinct spaces in their own right or as reflections of terrestrial settings.

In this paper, I present several case studies to illustrate the multiple ways in which the sea functioned as a site of human action and imagination, integrating archaeological evidence with insights from the cognitive sciences. By bringing together material and imagined underwater spaces through the lenses of cognitive psychology and philosophy, this approach opens a new dimension in ancient studies, offering a fuller, three-dimensional perspective on the perception of the ancient sea.

– dr inż. arch. Aleksandra Brzozowska-Jawornicka, *Rekonstrukcja oprawy architektonicznej Grobowca 8 z nekropolii „Groby Królewskie” w Nea Pafos na Cyprze*

Położona na wybrzeżu Nea Pafos stolica Cypru w okresie hellenistyczno-rzymskim przeżywała rozkwit za sprawą ptolemejskiego Królestwa Egiptu, a następnie Imperium Romanum. Czas ten zaowocował wielkimi inwestycjami w urbanistykę i architekturę miasta z wykorzystaniem bogatej tradycji wschodniego Śródziemnomorza. Na północny zachód od miasta znajduje się nekropolia używana od okresu hellenistycznego aż po czasy późnego antyku. Jej wieloletnie badania wykazały, że wbrew współczesnej jej nazwie „Groby Królewskie” nie kryje pochówków monarchów, ale prawdopodobnie grobowce bogatej arystokracji pafijskiej. Na cmentarzu są grobowce wykute w podłożu skalnym w formach *hypogeum* z atrium i komory z tumulusami inspirowane architekturą funeralną Egiptu ptolemejskiego oraz hellenistycznej Macedonii. Na tym tle Grobowiec 8, będący tematem referatu, przedstawia się ciekawie, ponieważ jego architektura odbiega od pozostałych. Wprawdzie jest wykuty w skalnym podłożu i tam się mieści, jednak zamiast otwartego perystylu w centrum jego dziedzińca pozostawiono prostopadłościenny blok używany do wielu pochówków i otoczony czterema otwartymi skrzydłami. Podczas wykopalisk odnaleziono w grobowcu wiele fragmentów detalu architektonicznego, które prawdopodobnie stanowiły jego bogatą oprawę architektoniczną. Wystąpienie przybliży badania grobowca na tle architektury funeralnej wschodniego Śródziemnomorza i prezentuje hipotetyczną rekonstrukcję jego dekoracji architektonicznej.

Komisja Medioznawcza PAU

16.01 – dr Katarzyna Bąkowicz, *Jak dziennikarze dezinformują? Dezinformacja i manipulacja w mediach*

Miejscami, które wskazujemy jako główne źródło dezinformacji, są telewizja i Internet. Co ciekawe, oba media stanowią też najczęstsze źródło informacji. Teoretycznie wiemy zatem, że media, z jakich korzystamy na co dzień, nie są wiarygodne. Jednak ryzykujemy trafieniem w nich na fake news. Nie zniechęca nas to do korzystania z nich. Uważamy, że media dezinformują nas celowo lub w wyniku skopiowania niesprawdzonej informacji z innego źródła. Rzadko uważamy to za przypadek lub dziennikarską pomyłkę.

Celem wystąpienia było przyjrzenie się zachowaniom, narzędziom i technikom dziennikarskim, które stosują przedstawiciele tej profesji, aby manipulować odbiorcami. Są to często praktyki na pograniczu etyki, trudne do rozpoznania dla przeciętnego odbiorcy treści medialnych. W takim ekosystemie informacyjnym trudno poruszać się i racjonalnie wybierać. Ma to wpływ na przekonania, a w efekcie na działania jednostek i grup społecznych. Aby wzmocnić jakość informacji, należy ograniczyć destrukcję, jaką sieje dezinformacja, a ważnym krokiem na tej drodze jest poznanie jej konkretnych wymiarów.

20.02 – dr hab. Krzysztof Gajdka prof. UPJPII, *Dziennikarze w teatrze działań wojennych. Modele kształcenia korespondentów wojennych w Polsce i na świecie*

Profesja korespondenta wojennego przez wielu zwana zawodem największego ryzyka, w obliczu licznych wojen i lokalnych konfliktów zbrojnych na świecie, zyskuje na randze i znaczeniu. Mimo poważnych zagrożeń, wśród których są ryzyko śmierci i poważne urazy prowadzące do kalectwa, niebezpieczeństwo porwania i uwięzienia, potęgujący się stres prowadzący nie rzadko do PTSD, czyli zespołu stresu pourazowego; poczucie osamotnienia i izolacji podczas wykonywania obowiązków oraz ciężar odpowiedzialności za przekazywane relacje mogące wpływać na opinię publiczną i decyzje polityczne; nie maleje zainteresowanie dołączeniem do grona korespondentów.

W wystąpieniu omówiono modele kształcenia korespondentów wojennych w kraju i na świecie, ze szczególnym uwzględnieniem profesjonalnego modelu polskiego, czyli kilkudniowego szkolenia stacjonarnego prowadzonego przez Ministerstwo Obrony Narodowej w Centrum Przygotowań do Misji Zagranicznych w Kielcach-Bukówce odniesionego do szkoleń prowadzonych m.in. w USA, Wielkiej Brytanii i Niemczech. Wystąpienie porusza także nabrzmiewający problem licznych freelancerów komentujących konflikty zbrojne na całym świecie.

19.03 – dr hab. Krzysztof Gurba prof. UKEN, *Dziennikarstwo immersyjne*

Immersyjność to najważniejsza cecha zjawiska uczestniczenia odbiorcy przekazu medialnego w wytworzonym świecie iluzji. Zanurzenie w epoce najnowszych technologii medialnych następuje w środowisku wirtualnej rzeczywistości (VR) i wymaga użycia specjalnych narzędzi: gogli, sensorów, manipulatorów, a nawet rękawic, skafandrów i zestawów czujników rozmieszczonych na całym ciele. O zanurzeniu, immersji można było mówić już wcześniej, kiedy odczucie obecności w świecie wirtualnym opierało się bardziej na wytworzonym w wyobraźni świecie przedstawionym.

Z uczestniczeniem w zanurzeniowym dziennikarstwie mogą się łączyć negatywne efekty uboczne, czyli zaburzenia fizyczne wywołane zakłóceniami w pracy błędnika, zawroty głowy, zaburzenia równowagi i mdłości, negatywne efekty psychiczne: uczucie zaniepokojenia, poczucie nierealności, braku kontroli nad sobą wirtualnym. Odbiorca analizujący własne doświadczenie świata przedstawionego w przestrzeni wirtualnej może uświadamiać sobie, że ulega iluzji bycia czynnym uczestnikiem w sytuacji zaprojektowanej i włożonej w ramy przez zespół autorski, a zatem dotkliwiej odczuwać rodzaj subiektywizacji a nawet manipulacji przekazem medialnym.

16.04 – dr Alan Beroud, *Rola i znaczenie media relations w zarządzaniu przedsiębiorstwem na przykładzie Szybkich Kolei Miejskich w Warszawie*

Celem wystąpienia było przybliżenie nowych form komunikacji w relacjach wewnętrznych i do użytku zewnętrznego. W drugim przypadku referat dotyczył zagadnień związanych z komunikacją na linii dysponent – media – odbiorca. Media Relations to konieczność stałego, profesjonalnego kontaktu z mediami, co ma przynieść pożądaný efekt dysponentowi treści, czyli jest to utrzymywanie dobrej komunikacji organizacji, a w tym przypadku Szybkich Kolei Miejskich ze środowiskiem zewnętrznym. Wpływa to pozytywnie na ocenę działalności spółki, co bezpośrednio decyduje o jej wartości rynkowej, zdolnościach negocjacyjnych kadry zarządzającej, wyższej pozycji wśród firm działających w tym obszarze.

21.05 – dr hab. Danuta Kępa-Figura prof. UMCS, *Stylistyka mediów jako dział mediolingwistyki otwartej*

W wystąpieniu zarysowano koncepcję stylistyki mediów, działu mediolingwistyki traktowanej jako subdyscyplina nauk o komunikacji społecznej i mediach oraz językoznawstwa. Założenia koncepcji mediolingwistyki otwartej Danuty Kępy-Figury uczyniono fundamentem, wykorzystując czterospokową koncepcję gatunku Marii Wojtak, propozycji wyróżnienia działów mediolingwistyki „obsługujących” różne aspekty funkcjonowania

mediów: syntaktyki mediów, pragmatyki mediów, stylistyki mediów i epistemologii mediów. Wyróżniono problemy badawcze stylistyki mediów, w tym m.in.: (1) odkrycie stylistycznych uwarunkowań strukturyzujących relacje w polu komunikacji medialnej; (2) opisanie powiązań stylistycznych uwarunkowań tekstu medialnego i jego właściwości strukturalnych, pragmatycznych i poznawczych; (3) rozpoznanie relacji między stylistycznymi właściwościami tekstu, stylistycznymi właściwościami gatunku, którego tekst jest ukonkretnieniem, stylistycznymi właściwościami dyskursu a profilem instytucjonalnego nadawcy medialnego; (4) multimodalności stylistycznych właściwości tekstu medialnego. W konkluzji wystąpienia zaproponowano procedurę analityczną przydatną w badaniach z zakresu stylistyki mediów.

16.10 – dr Krzysztof Sala, *O wpływie własności mediów na ich zawartość na przykładzie telewizji Polsat i TVN*

Media odgrywają na całym świecie kluczową rolę w kształtowaniu opinii publicznej, informowaniu społeczeństwa i dostarczaniu rozrywki. Często się mówi, że media stanowią „czwartą władzę”. Jednocześnie prywatni właściciele stacji telewizyjnych mają znaczący wpływ na kierunek, w jakim podążają ich podmioty, na przekazywane treści. W Polsce dwie główne prywatne stacje telewizyjne, Polsat i TVN, stanowią interesujące przykłady do analizy wpływu własności na zawartość mediów. Na przykładzie obu nadawców wiadać, że wizje i priorytety właścicieli decydują o charakterze stacji, doborze tematów i sposobie prezentowania informacji. Polsat, pod kierownictwem Zygmunta Solorza-Żaka, skupiał się na aspekcie komercyjnym i dostarczaniu lekkiej rozrywki, co wskazuje na biznesowe priorytety właściciela. Z kolei w TVN, pod przewodnictwem Mariusza Waltera i Jana Wejcherta, nacisk był położony na niezależne dziennikarstwo i poruszanie istotnych kwestii społecznych, co wynikało z ich wizji roli mediów w społeczeństwie. Właściciele, przez decyzje strategiczne, mogą wpływać na zawartość programową i charakter stacji. Dlatego świadomość wpływu własności na media jest istotna dla odbiorców, którzy powinni krytycznie podchodzić do treści i kształtowanego pod ich wpływem własnego światopoglądu.

17.12 – dr Paweł Planeta, mgr Cao Yang, *Obraz Chin na łamach polskich tygodników opinii w latach 2015–2023*

Referat to część projektu *Chiny w lustrze polskiej prasy. Obraz Państwa Środka kultywowany przez opiniotwórcze tygodniki w Polsce*. Celem wystąpienia było omówienie najważniejszych wątków krytycznych wobec Chin w materiałach dziennikarskich opublikowanych w latach 2015–2023 w różnych – pod względem orientacji politycznej i ideologicznej – polskich tygodnikach opinii. Od liberalno-lewicowych, czyli „Przeglądu”, „Polityki”,

„Newsweeka”, przez centrowe i katolickie: „Gościa Niedzielnego”, „Tygodnika Powszechnego”, po prawicowe, czyli „Sieci”, „Gazetę Polską”, „Do Rzeczy” i – wreszcie – skrajnie prawicowe: „Warszawską Gazetę” i libertariańskie, czyli dwutygodnik „Najwyższy Czas”.

Wyniki ilościowej i jakościowej analizy treści publicystycznych pozwalają sądzić, że na łamach prasy liberalnej i progresywnej Chiny są krytykowane z powodu słabości demokracji i wolności. Tak jest w „Newsweeku” i „Polityce”. W badaniach w ramach projektu wykorzystano techniki z zakresu ilościowej analizy lingwistycznej Wordsmith Tools, CLARIN.PL, komputerowej analizy zawartości i oprogramowania MAXQDA.

Komisja Biograficzna PAU

- 24.01** – Adam Chlebowicz, *Biografie inteligencji polskiej w ZSRR w okresie 1945–1991. Fenomen trwania i problemy badawcze*
- 28.02** – prof. dr hab. Igor Kąkolewski, *Słowniki biograficzne w Niemczech w erze cyfrowej z perspektywy polskiego historyka*
- 27.03** – dr hab. Grzegorz Piotrowski prof. UG, dr Karol Szymański, *Jak nazywał się Aleksander Ford i dlaczego? Autobiografia jako konstrukt, biografistyka jako konfabulacja*
- 24.04** – dr Karolina Grodziska, dr hab. Marian Małecki prof. UJ, dr hab. Marcin Kwiecień, *Stanisław Grodziski (1929–2020). Niezwykajny historyk prawa*
- 29.05** – dr hab. Krzysztof Kloc prof. UKEN, „Białorusin, który udaje Litwin”. *Czesław Miłosz i Polska Niepodległa*
- 26.06** – dr Adam Świątek, *Bohater drugiego planu? Biografia Platona Kościeckiego (1832–1908)*
- 30.10** – prof. dr hab. Iwona Hofman, *Biografistyka w badaniach naukowych i kulturze*
- 27.11** – dr hab. Elżbieta Orman prof. IH PAN, *Historia biogramu Feliksa Dzierżyńskiego w Polskim Słowniku Biograficznym*

WYDZIAŁ III NAUK ŚCISŁYCH I TECHNICZNYCH

Komisja Astrofizyki PAU

- 10.01** – Tomasz Kopeć, Katarzyna Wardzyńska, *Pierwotne czarne dziury*
- 17.01** – Mikołaj Pietrzyński, *De revolutionibus orbium imaginarium*
 - Przemysław Podleśny, *Obserwacje JWST czarnych dziur we wczesnym Wszechświecie*

- 28.02** – dr hab. Przemysław Adrich prof. NCBJ, *Pomiary grawitacji dla antymaterii*
- 6.03** – Katarzyna Wardzyńska, *B.O.A.T. GRB 221009A: najjaśniejszy rozbrysłk gamma w historii*
- 13.03** – Iga Drogosz, *O kosmicznych latarniach morskich, czyli podróż po świecie pulsarów*
- 15.03** – (wspólne z Komisją Układów Złożonych PAU) – prof. Tomasz Bulik, *Fale grawitacyjne – czyli jak słuchać Wszechświata?*
- 20.03** – mgr Frederik Andersen, *Neutrino Astronomy*
- 3.04** – dr Krzysztof Roszkowski, *Internet na Marsie*
- 10.04** – Rafia Sarwar, *Are single stars sufficient as progenitors of LGRBs?*
- 24.04** – prof. Andrzej Zięba, *Pominięty fragment De revolutionibus czyli o atomach Kopernika*
- 26.04** – prof. Jerzy Kijowski, *Grawitacja w skali kosmologicznej (oraz rozważania o tym, czym w ogóle jest grawitacja)*
- 8.05** – Paweł Łysik, *Grawastary?*
- 15.05** – Tomasz Kopeć, *O alternatywnej teorii grawitacji Harady*
- 22.05** – Adrian Miemczyk, *Quasi-stars – The largest of all time*
- 24.05** – (wspólne z Komisją Układów Złożonych PAU) – dr Przemek Mróz, *Nowe limity na istnienie pierwotnych czarnych dziur*
- 5.06** – prof. Jacek Niemiec, *Fale uderzeniowe i przyspieszanie cząstek w gromadach galaktyk*
- 12.06** – Kamil Kasprzak, *Analysis of 2021 RS Ophiuchi Nova*
- 20.09** – dr Kana Moriwaki, *High redshift galaxies*
- 9.10** – Przemysław Podleśny, *Ciemna materia a pierwotne czarne dziury*
- 16.10** – dr Subhrata Dey, *Panchromatic spectral energy distribution modeling of infrared bright galaxies*
- 23.10** – mgr Jerzy Pryga, *Czy warto tworzyć domowe obserwatoria promieniowania kosmicznego?*
- 30.10** – prof. Marek Demiański, *Formowanie się wielkoskalowej struktury rozkładu materii we Wszechświecie*
- 6.11** – Andrzej Odrzywołek, *500 seminariów astrofizycznych. Kiedy ostatnie?*
- 13.11** – prof. Patryk Mach, *Stacjonarne rozwiązania ogólnorelatywistycznych równań Własowa oraz metody Monte Carlo*
- 20.11** – dr Szymon Sikora, *Czy krzywa rotacji Drogi Mlecznej jest płaska?*
- 27.11** – dr inż. Tomasz Kołodziej, *Skandem i laserem. Opowieść o walkach na kresach współczesnej metrologii*
- 4.12** – Izabela Szymczak, *Góry lodowe na białych kartach*
- 18.12** – dr Szymon Kukulak, *Od Maraxa do GOD-a. Wizje SI w prozie Stanisława Lema na tle rozwoju koncepcji i komputerów*

Komisja Nauk Technicznych PAU**25.01** – dr hab. inż. Marek Wojnicki prof. AGH, *Synteza nanometrialów i nanokompozytów w mikroreaktorach przepływowych*

Referat koncentruje się na syntezie nanometrialów i nanokompozytów przy wykorzystaniu mikroreaktorów przepływowych. Mikroreaktory stanowią innowacyjne narzędzie w syntezie nanomateriałów, umożliwiając precyzyjną kontrolę procesów chemicznych w mikroskali. Przedstawiono nowoczesne podejście do produkcji nanometrialów, zwracając uwagę na efektywność, kontrolę rozmiaru i właściwości produktów finalnych. Zaprezentowano też na przykładach zastosowanie mikroreaktorów przepływowych w syntezie nanokompozytów, podkreślając ich potencjał w poprawie homogeniczności i funkcjonalności otrzymywanych materiałów. W skali nano homogeniczność rozmiaru nanocząstek jest kluczowa ze względu na istotne zmiany w ich właściwościach fizycznych i chemicznych. Nanocząstki o jednolitym rozmiarze wykazują bardziej jednolite właściwości, czyli przewodność elektryczną, magnetyzm czy aktywność katalityczną. Homogeniczność rozmiaru decyduje także o równomiernym rozkładzie ładunku powierzchniowego, co wpływa na ich interakcje z otoczeniem. W rezultacie, osiągnięcie jednolitego rozmiaru nanocząstek w skali nano ma fundamentalne znaczenie dla skutecznego dostosowania ich do konkretnych zastosowań w nanoelektronice, nanomedycynie czy nanomateriałach funkcjonalnych.

14.03 – prof. dr hab. inż. Robert Filipek, *Transport i reakcje w wieloskładnikowych materiałach porowatych z uwzględnieniem trójwymiarowej mikrostruktury – wykorzystanie wysokorozdzielczej tomografii komputerowej*

Transport i reakcje w ośrodkach porowatych są kluczowe w wielu dziedzinach oraz praktycznych zastosowaniach: trwałości konstrukcji betonowych, odporności na infiltrację, optymalizację czujników elektrochemicznych czy projektowanie baterii i ogniw paliwowych.

Większość modeli transportu i reakcji w elektrochemii można podzielić na dwie grupy. Pierwsza traktuje badany układ jako homogeniczny ośrodek, w którym zachodzi transport wielu jonów i reakcje na elektrodach. Druga koncentruje się na odwzorowaniu rzeczywistej mikrostruktury badanego materiału, ale wtedy rozważa tylko uproszczone modele transportu, np. jeden jon i dyfuzję fickowską. Przedstawiono model wykorzystujący teorię sprzężonego transportu masy i ładunku w wieloskładnikowych stężonych elektrolitach z uwzględnieniem trójwymiarowej mikrostruktury materiału, który łączy oba podejścia. Zaprezentowano nowe podejście do opisu korozji prętów zbrojeniowych w żelbecie, w którym rzeczywistą mikrostrukturę

3D betonu uzyskuje się za pomocą rentgenowskiej tomografii komputerowej o wysokiej rozdzielczości (XCT). Wykazano, że wieloskalowe obrazowanie 3D dostarcza istotnych informacji o mikrostrukturze materiału. Dane eksperymentalne XCT są przetwarzane, by wygenerować siatkę do obliczeń metodą elementów skończonych (FEM), a na koniec łączone z wieloskładnikowym układem równań transportu i potencjału elektrycznego. Metodologia ta pozwala na bardziej realistyczny opis transportu jonów w betonie i reakcji na powierzchni prętów zbrojeniowych, a w konsekwencji na dokładniejszy ilościowy opis prądów anodowych i katodowych na powierzchni zbrojenia oraz lokalizację korozji.

Drugi przykład dotyczył analizy odporności na infiltrację mikroporowatych materiałów węglowych. Przedstawiono nową metodę badania mechanizmu degradacji wielofazowych ogniotrwałych materiałów węglowych w kontakcie z ciekłym metalem przez połączenie zaawansowanego modelowania 3D z mikrotomografią komputerową. Opracowany model pozwala na numeryczne symulowanie przepływu ciekłego metalu w porach materiału z ruchomym frontem infiltracji, połączone z selektywnym rozpuszczaniem elementów mikroporowatego materiału węglowego w ciekłym metalu. Obliczenia takie, po raz pierwszy, wykonano w geometrii trójwymiarowej (3D) reprezentującej mikrostrukturę rzeczywistego mikroporowatego materiału węglowego.

Trzecia grupa przykładów dotyczyła wykorzystania modelowania do optymalizacji limitu detekcji elektrod jonoselektywnych wykorzystywanych w analizie klinicznej, chemii elektroanalitycznej i transporcie jonów w błonach komórkowych.

25.04 – prof. dr hab. Bogusław Onderka, *Przewidywanie stabilności faz metodą calphad*

W skład większości wielofazowych materiałów, które traktujemy jako wydzielone układy termodynamiczne, wchodzi roztwory stałe i związki chemiczne składników. Ich modelowanie dostarcza wiedzy o ich stabilności we wzajemnych relacjach fazowych w materiałach użytkowych. Wiedza ta, obejmująca również wpływ stężenia składników, ciśnienia i temperatury na strukturę materiałów, wykorzystuje przede wszystkim dane eksperymentalne otrzymane dzięki zastosowaniu dostępnych metod fizykochemicznych. Dane te w metalurgii i inżynierii materiałowej wykorzystuje się do konstruowania modeli energii swobodnej Gibbsa faz jako funkcji temperatury, ciśnienia i ilości jego składników, gdyż stanowią one parę najłatwiej technologicznie kontrolowanych intensywnych parametrów stanu. Obecnie w zasadzie jedyną metodą weryfikacji spójności danych jest opis termodynamiczny równowagi faz w konkretnym układzie składników za pomocą określonych

modeli termodynamicznych, czyli zastosowanie metody Calphad (ang. *Calculation of Phase Diagrams*). Wykorzystuje ona wybrane modele matematyczne do opisu właściwości termodynamicznych wieloskładnikowych układów w postaci funkcji temperatury i stężenia składników, a w szczególnych przypadkach także ciśnienia. Do wyznaczenia parametrów modelowych wykorzystuje się wszystkie dane eksperymentalne i dane z metod atomistycznych.

Przełomowość metody Calphad polega na tym, że jako jedyna, dając spójny funkcjonalny opis właściwości układów niższych rzędów, czyli jednoskładnikowego, dwu- czy trójskładnikowego, pozwala składać z nich opis termodynamiczny i wykonywać obliczenia równowagi w układach wyższych rzędów – wieloskładnikowych. Pozwala porównać otrzymane dane i ocenić poprawność ich wyznaczenia. Dlatego oprogramowanie i bazy danych rozwinięte dla obliczeń według metody Calphad są obecnie wykorzystywane do badań i rozwoju nowoczesnych materiałów funkcjonalnych. Rozwój oprogramowania do modelowego opisu faz układu dostarczył silne narzędzia krytycznej oceny spójności danych eksperymentalnych. Należy podkreślić, że metoda Calphad jest także jedyną efektywną metodą obliczeń właściwości wieloskładnikowych i wielofazowych układów z dokładnością wymaganą do zastosowań komercyjnych.

W prezentacji przedstawiono wiedzę związaną z modelowaniem termodynamicznym faz i określeniem ich stabilności w układach wieloskładnikowych. Omówiono także przykłady zastosowania metody Calphad do opisu krytycznego układów fazowych, włącznie z obliczeniami ich układów fazowych.

20.06 – dr hab. inż. Łukasz Rogal, *Przemiany fazowe w stopach metali wywołane ultra-wysokim ciśnieniem. Nowe perspektywy syntezy materiałów*

Synteza w warunkach ultrawysokiego ciśnienia otwiera nowe możliwości wytwarzania zaawansowanych materiałów konstrukcyjnych i funkcjonalnych. Nowoczesne metody generowania wysokiego ciśnienia o wartości kilkudziesięciu tysięcy bar wykorzystują głównie metodę Bridgmana, czyli zastosowanie kowadeł jako elementów do koncentracji ciśnienia. Nowe kierunki rozwoju, przede wszystkim w aspekcie metod badawczych pozwalają w coraz większym stopniu wyjaśnić wpływ ciśnienia na zachowanie się struktury materii. W prezentacji przedstawiono przykłady oddziaływania ultrawysokich ciśnień do wytworzenia wysokoentropowych azotków na osnowie TiZrTaNbHf, gdzie syntezę prowadzono w diamentowych kowadełkach przy ciśnieniu 34 GPa i temperaturze 2000 K. Ponadto na przykładzie szkielek metalicznych z Mg i Zr omówiono wpływ ciśnienia na przesunięcie temperatury krystalizacji i topnienia. Badania struktury i mikrostrukturę przeprowadzono

z wykorzystaniem wiązki synchrotronowej i transmisyjnej mikroskopii elektronowej, pozwalając tym samym w skali atomowej ocenić wpływ oddziaływania ciśnienia.

28.11 – (wspólne z Komisją Zagrożeń Cywilizacyjnych PAU) – prof. Tadeusz Chmielniak, *Gospodarka wodorowa – szanse, wyzwania i zagrożenia*

Wodór, mimo wielu zgłaszanych wątpliwości, jest uważany za ważny nośnik energii o wysokim potencjale wspomagania procesu dekarbonizacji całej gospodarki, w tym szczególnie tych jej gałęzi, które trudno poddają się pełnej elektryfikacji, np. transport ciężki, lądowy, morski, lotniczy, wybrane gałęzie przemysłu. Podkreślają to strategia wodorowa UE i polska strategia wodorowa. W prezentacji przedstawiono ogólną koncepcję gospodarki wodorowej z charakterystyką podstawowych jej modułów. Wskazano na główne uwarunkowania rozwoju i upowszechnienia technologii wodorowych, a także zarysowano najważniejsze obszary badawcze wymagające intensyfikacji dla uzyskania wysokiego stopnia dojrzałości technologicznej różnych klas instalacji wodorowych.

Komisja Układów Złożonych PAU

19.01 – prof. Andrzej Zięba, *Od Plancka do Układu SI*

15.03 – (wspólne z Komisją Astrofizyki PAU) – prof. Tomasz Bulik, *Fale grawitacyjne – czyli jak słuchać Wszechświata?*

19.04 – prof. Jarosław Flis, *Liny podziału – polityka jako układ złożony*

24.05 – (wspólne z Komisją Astrofizyki PAU) – dr Przemek Mróz, *Nowe limity na istnienie pierwotnych czarnych dziur*

7.06 – dr Tomasz Włodarczyk, *Oddziaływania międzygatunkowe u mrówek*

22.11 – dr hab. inż. Krzysztof Malarz, *O wymieraniu opinii*

20.12 – prof. dr hab. Włodzisław Duch, *Nobilitation of neural networks: historical roots and insane future*

WYDZIAŁ IV PRZYRODNICZY

Komisja Geoinformatyki PAU

31.01 – dr hab. inż. Artur Krawczyk prof. AGH, *Rola postulatów terminologicznych u podstaw redefinicji pojęć geoinformatyka i geomatyka*

W referacie przedstawiono analizę nazewnictwa określającego zastosowania systemów informatycznych do przetwarzania danych przestrzennych.

W pierwszym kroku przeprowadzono badania ewolucji struktury danych przestrzennych, oprogramowania do przetwarzania danych, dokonano przeglądu akronimów GIS, a także zbadano je za pomocą analogii terminologicznych. Następnie przeanalizowano ankiety stanowisk pracy i nazewnictwo stosowane do określenia dziedziny badań nad danymi przestrzennymi. Na podstawie badań opracowano siedem postulatów terminologicznych, celem których jest sformułowanie ograniczeń i zasad formułowania definicji. Zgłoszone postulaty umożliwiły sformułowanie i przedstawienie autorskich definicji pojęcia geomatyka i geoinformatyka.

20.03 – dr inż. Piotr Szwed, dr inż. Paweł Skrzyński, *Narzędzia geoinformatyki w optymalizacji usługi Car Sharing*

W referacie omówiono rozwiązania zastosowane przy wdrożeniu największego systemu Car Sharing w Polsce oferowanego przez firmę Traficar. Wykorzystuje on platformę firmy Core Logic sp. z o.o. oferującą aplikacje mobilne do rezerwacji i rozliczeń, komponenty serwerowe i zarządcze. We wspólnym projekcie Core Logic i AGH opracowano moduł stosujący technologie AI oraz techniki optymalizacyjne, celem którego jest zwiększenie dostępności usługi. Pozwala on na zidentyfikowanie obszarów o dużej dostępności pojazdów (hot spoty) i dużym zapotrzebowaniu na usługę, a następnie zaproponowanie relokacji pojazdów, by zrównoważyć popyt. Stworzono algorytm grupowania sześciobocznych stref uwzględniający ich charakterystyki temporalne. Zaproponowano stochastyczny model optymalizacyjny relokacji pojazdów i pokazano, że rozwiązanie poprawia wyniki o 15–20%. W kolejnych etapach prac testowano algorytmy estymacji gęstości prawdopodobieństwa parkowania i interakcji użytkowników, z wykorzystaniem metod Predgel, Wavefront i Random Walk.

24.04 – dr inż. Karolina Zięba-Kulawik, *Zielony kapitał: monitorowanie miejskiej zielonej infrastruktury oraz usług ekosystemowych w zmieniającym się środowisku z wykorzystaniem geodanych 3D*

Referat dotyczył zagadnień związanych z detekcją zmian zachodzących w miejskiej zielonej infrastrukturze przy wykorzystaniu wskaźników 3D wykorzystujących punkty LiDAR na chmurach, a także badania relacji przestrzennych pomiędzy objętością roślinności a kubaturą form miejskich. Zaprezentowano fuzję danych teledetekcyjnych i pomiarów terenowych, by szacować „usługi ekosystemowe” (ang. ecosystem services; ES) świadczone przez drzewa miejskie i straty ES spowodowane niekontrolowaną wycinką drzew w okresie zmieniających się przepisów prawnych („Lex Szyszeko”). Przedstawiono przykłady analiz dla Krakowa, Raciborza i Luksemburga.

12.06 – dr hab. inż. Marcin Ligas, mgr. inż. Maciej Michalczak, *Prognoza Parametrów Orientacji Ziemi z wykorzystaniem dynamicznej dekompozycji modalnej (DMD) oraz wektorowej autoregresji (VAR)*

Parametry Orientacji Ziemi (EOP) to zestaw parametrów opisujący nie-regularność w jej ruchu obrotowym. Należą do nich: współrzędne bieguny ziemskiego (x , y), różnica czasu UT1–UTC i przesunięcie bieguny niebieskiego (dX , dY). Ich znajomość jest niezbędna do przeprowadzenia transformacji między niebieskim a ziemskim układem odniesienia, precyzyjnego pozycjonowania i nawigacji czy wyznaczania orbit sztucznych satelitów. Złożoność technik pomiarowych i przetwarzania danych związanych z wyznaczaniem EOP uniemożliwia uzyskanie ich w czasie rzeczywistym. Rozwiązaniem problemu jest ich predykcja. W pracy zaprezentowano wyniki prognoz ultrakrótko- (10 dni w przyszłość) i krótkoterminowych (30 dni w przyszłość), wykorzystując dynamiczną dekompozycję modalną (DMD) i model wektorowej autoregresji (VAR). W procesie uwzględniono funkcje efektywnych momentów pędu (EAM), co poprawiło dokładność prognozy.

W referacie przedstawiono również wyniki uzyskane w czasie drugiej międzynarodowej kampanii porównawczej metod predykcji EOP, której celem było porównanie dokładności metod prognozy EOP rozwijanych w ośrodkach naukowych na całym świecie.

11.12 – prof. Josef Strobl, *Current Trends in GIS*

Geographic Information Technologies, Systems and Services are established as core elements of a Digital Earth, supporting the management of societies, environments and economies. While the fundamental concepts for geospatial information management keep evolving, some of the driving forces and enabling technologies lead to significant and sometimes disruptive changes. The presentation will discuss the transition towards cloud-centric architectures and interfaces, the impact of open access to data and knowledge, the reinventing of cartography as communication-oriented geovisualization and the broader aspects of citizen science and public participation. Some of these trends are further modified by the emergence of AI tools, facilitating the spreading of geospatial perspectives from a narrow specialty into a transversal and multi-disciplinary paradigm. The principle of ‘connecting by location’ applies not only to data, but also domains and disciplines as well as people.

Komisja Paleogeografii Czwartorzędu PAU

26.01 – prof. dr hab. Marek Krapiec, dr Karl U. Heussner, dr Joanna Barniak, Elżbieta Szychowska-Krapiec, dr hab. Włodzimierz Margielewski, *Dendrochronologia subfosalnego dębu *Quercus robur* z torfowiska*

Rucianka na Warmii: od chronologii pływającej po chronologię absolutną (1655–1169 BC)

- dr hab. Włodzimierz Margielewski, prof. dr hab. Marek Krąpiec, dr Katarzyna Korzeń, dr Krzysztof Buczek, prof. Mirosława Kupryjanowicz, dr Magdalena Fiłoc, dr hab. Renata Stachowicz-Rybka, dr hab. Piotr Kołaczek, dr hab. Monika Niska, dr hab. Agata Wojtal, dr hab. Elżbieta Szychowska-Krąpiec, dr hab. Andrzej Obidowicz, dr Joanna Barniak, prof. dr hab. Mariusz Gąłka, dr hab. Agnieszka Pociecha, dr Agnieszka Mroczkowska, Dariusz Sala, dr hab. Jan Urban, mgr Jolanta Pilch, *Rekonstrukcja zmian paleośrodowiska w holocenie na obszarze Polski w oparciu o analizy dendrochronologiczne subfosalnych pni sosny bagiennej (Pinus sylvestris L.) i analizy wielowskaźnikowe (multiproxy) osadów torfowisk*

23.02 – (wspólne z Komisją Prehistorii Karpat PAU i Komisją Archeologiczną PAN) – prof. Andrzej Rakowski, *Wpływ krzywych kalibracyjnych na chronologię inkaską w świetle datowań radiowęglowych*

Jednym z wyzwań w określaniu chronologii powstania Machu Picchu i innych osad inkaskich w tym rejonie jest brak konsensusu co do kalibracji dat radiowęglowych. Region znajduje się na granicy wpływów atmosferycznych półkuli północnej (NH) i południowej (SH). Z tego powodu trudno jednoznacznie wskazać, której krzywej kalibracyjnej należy użyć: północnej, południowej czy mieszanej. W badaniach wykorzystano dane empiryczne i zaawansowane modelowanie paleoklimatyczne. Proporcje wpływów NH i SH ustalono na podstawie modelowania trajektorii ruchu mas powietrza docierającego do badanych lokalizacji. Analiza wykazała różne proporcje wpływów NH i SH dla badanych osad: Machu Picchu: 51% NH i 49% SH, Chamaical: 29% NH i 71% SH oraz Tiquischullpa: 41% NH i 59% SH. Wyniki wskazują na potrzebę stosowania mieszanych krzywych kalibracyjnych, by określić dokładniejsze datowanie radiowęglowe w regionach przygranicznych między półkulami. Badanie podkreśla kluczowe znaczenie uwzględnienia lokalnych warunków atmosferycznych w procesie kalibracji dat radiowęglowych. Badania w ramach projektu 2020/37/B/HS3/01622 finansowane z środków NCN.

22.03 – dr Piotr Biesaga, dr hab. Tomasz Kalicki, *Ewolucja dna doliny Nidy w późnym glacie i holocenie*

15.11 – dr hab. Tomasz Kalicki prof. UJK, dr Bartłomiej Sz. Szmoniewski, dr Piotr Biesaga, *Wpływ wczesnośredniowiecznego stradowskiego mikroregionu osadniczego na procesy erozyjno-akumulacyjne*

- dr hab. D. J. Michczyńska, dr hab. P. Gębica, dr D. Wieczorek, dr hab. A. Michczyński, *Sygnał klimatyczny zapisany w danych fluwialnych – Przykłady analizy dat radiowęglowych z wybranych regionów Polski Południowej i Europy (10–50 cal kBP)*

Komisja Biologii Rozwoju PAU

- 29.11** – prof. dr hab. Magdalena Chadzińska, *Od zakażenia do neurodegeneracji – badania na modelu danio przegowanego*

Komisja Nauk Rolniczych, Leśnych i Weterynaryjnych PAU

- 26.01** – dr hab. Zbigniew Arent prof. URK, *Leptospiroza – stara choroba, nowa odłona*

Leptospiroza uważana jest za jedną z najbardziej rozpowszechnionych geograficznie na świecie zoonoz. Obecnie, co roku rejestruje się ponad 1 mln przypadków zakażenia nią u ludzi. Obraz kliniczny bywa różnorodny. Może obejmować zakażenia subkliniczne i ciężkie zespoły z zaburzeniami wielonarządowymi, które niosą za sobą duże ryzyko zgonów. Ostatnie doniesienia wskazują, że rocznie z powodu leptospiroz umiera blisko 60 tys. osób. Leptospiroza zwierząt może przebiegać w postaci ostrej lub przewlekłej. Przewlekła forma dotyczy głównie zwierząt gospodarskich; bydła, owiec, świń; i zazwyczaj powoduje duże straty w hodowli, co jest konsekwencją zaburzeń w rozrodzie zwierząt zakażonych lub zapalenia gałek ocznych u koni. Badania prowadzone w Europie dowodzą, że w ostatnich latach warunki przenoszenia leptospirozy na ludzi stały się bardziej sprzyjające. Liczne podróże międzynarodowe i rosnąca popularność aktywności rekreacyjnych związanych z ekspozycją na słodką wodę mogą częściowo wyjaśniać obserwowany wzrost zachorowań. Powstawaniu ognisk endemicznych może też potencjalnie sprzyjać rosnąca populacja szczurów i innych małych gryzoni, a także częste przypadki leptospirozy u psów.

- 1.03** – dr hab. Monika Trzcińska prof. IZ, dr hab. M. Samiec, dr J. Romanek, *Potencjał aplikacyjny komórek macierzystych pochodzących od zwierząt gospodarskich i wolnożyjących w biotechnologii rozrodu i medycynie weterynaryjnej*

W wykładzie przedstawiono zadania badawcze dotyczące: 1) określenia zmian profilu transkryptomowego, epigenomowego i molekularnego mezenchymalnych komórek macierzystych świni (MSCs) w zależności od ścieżek różnicowania *in vitro*, 2) opracowania i oceny parametrów molekularnych różnych systemów wyprowadzania i różnicowania *in vitro*

blastodermalno-pochodnych zarodkowych komórek macierzystych (B-ESCs) wybranych gatunków ptaków hodowlanych oraz 3) badań translacyjnych obejmujących charakterystykę komórek i tkanek wybranych gatunków zwierząt wolnożyjących na potrzeby opracowania modeli *in vitro* z zakresu biotechnologii i toksykologii reprodukcyjnej w odniesieniu do zwierząt hodowlanych. Na wykładzie zaprezentowano możliwości aplikacyjne inżynierii hodowli komórek MSCs ssaków i B-ESCs ptaków ze szczególnym uwzględnieniem biotechnologii reprodukcyjnej, pourazowej medycyny rekonstrukcyjnej i regeneracyjnej. Omówiono też możliwości wykorzystania stabilnych mitotycznie linii komórkowych w ochronie *ex situ* i potencjalnej restytucji zagrożonych gatunków ssaków w Polsce.

12.04 – prof. dr hab. Renata Barbara Kostogrys, *Żywnienie wczoraj, dzisiaj i jutro – ewolucja czy rewolucja?*

24.05 – prof. dr hab. Dorota Zięba-Przybylska, *Zjawisko fizjologicznej i patologicznej leptynooporności*

5.07 – prof. dr hab. Rafał Barański, *Nowe techniki genomowe – rewolucja w nauce i rolnictwie*

18.10 – prof. dr hab. Krystyna Koziec, *Zdrowe zwierzę – zdrowy człowiek*

Liczba zwierząt gospodarskich oraz ich odpowiednie utrzymanie mają duże znaczenie dla polityki żywnościowej kraju, utrzymania właściwej proporcji między produkcją roślinną, czyli paszą, a produkcją zwierzęcą; dla sposobu wykorzystania użytków rolnych; łąk i pastwisk, a także kształtowania poziomu dochodów gospodarstw rolnych. Ostatnie lata rozwoju nauk rolniczych i przyrodniczych, a jednocześnie wyzwania stawiane środowisku naukowemu związane były z oceną interakcji między wieloma czynnikami w chowie i hodowli zwierząt ze szczególnym uwzględnieniem zdrowia zwierząt. Dlatego wśród priorytetów celów naukowych zootechników wskazać należy dbałość o dobrostan zwierząt, zmniejszanie ich negatywnego wpływu na środowisko naturalne czy poszukiwanie alternatywnych źródeł białka w żywieniu zwierząt. Pomimo ogromnego postępu w nauce i przemian w środowisku rolniczym wciąż należy dążyć do zrealizowania trzech celów perspektywicznych. Pierwszym jest zmiana diety przez konsumentów; drugim – ograniczenie zmian w łańcuchu dostaw produktów spożywczych; a trzecim – przyjazne dla środowiska metody produkcji żywności.

22.11 – prof. dr Colin G. Scanes, *Animal agriculture – the trifold goals of productivity (human health), animal welfare and environmental stewardship*

Animal agriculture including aquaculture are contributing to human welfare supplying meat, eggs and dairy and, consequently high-quality protein,

together with both vitamins and minerals. Over the last 50 years, the increases in production have outpaced the growth of the human population; this being due to the application of zootechnological research. There are increasing ethical and societal concern on the welfare of livestock, poultry and aquaculture species together with mitigating effects of animal agriculture on the environment. Examples of basic and applied zootechnological research include the physiology of growth such as the control of growth hormone secretion and animal welfare such as determining the absence of effects of shackling on the stress response (e.g. glucocorticoid release and heterophil to lymphocyte ratios) in turkeys. Another feature of the stress response in at least chickens, sheep and rats is Met-enkephalin; this ubiquitous neuropeptide being produced in the hypothalamus, pituitary gland, adrenal glands and the gastro-intestinal tract. Emissions of greenhouse gases cause climate change with methane from ruminants being an important culprit. There are also emissions of ammonia and particulate matter that negatively impact human health. Environment impacts of run-offs contribute to eutrophication of lakes and rivers.

Komisja Geograficzna PAU

- 18.01** – dr hab. Agnieszka Latocha-Wites prof. UW, *Zanikanie, odradzanie, przemiana i trwałość. Krajobraz kulturowy ziemi kłodzkiej wobec czasu*
- 15.02** – dr hab. Łukasz Wiejaczka prof. IGiPZ PAN, dr hab. Danuta Piróg, dr Joanna Fidelus-Orzechowska, *Společná percepcja górskich zbiorników zaporowych w świetle badań krakowskiego zespołu naukowego*
- 18.04** – dr Hanna Hajdukiewicz, *Rozwój lasów nadrzecznych na tle transformacji koryt rzek karpackich w XX wieku*
- 16.05** – prof. dr hab. Mirosław Błaszczewicz, *Globalne i lokalne uwarunkowania późnoglacialnej transformacji krajobrazów młodoglacialnych na Niżu Środkowoeuropejskim*
- 13.06** – dr Arkadiusz Kołoś, *Rola pasażerskiego transportu publicznego*
- 17.10** – dr hab. Piotr Gębica prof. URz, *Skutki powodzi w dorzeczu górnej Wisły ze szczególnym uwzględnieniem roku 2020*
- 14.11** – dr hab. Maria Górka-Zabielska prof. UJK, *Świadczenia geosystemowe gładów narzutowych w Polsce*
- 12.12** – dr Katarzyna Gorczyca, *Sprawiedliwość środowiskowa w kształtowaniu polskich miast: oddolne inicjatywy mieszkańców na rzecz poprawy jakości środowiska*

KOMISJE MIĘDZYWYDZIAŁOWE

Komisja Historii Nauki PAU

- 17.01 – dr hab. Marek Rembierz prof. UŚ, *Dekalog metafizyczny Stanisława Kamińskiego*
- 24.01 – (wspólne z Pracownią Naukoznawstwa IHN PAN) – mgr Dorota Kozłowska, *Ewaluacja polskich czasopism z historii w 2023 r. – model PN IHN PAN*
- 21.02 – dr Henryk Ditchen, *Początki wyższych uczelni technicznych na Górnym Śląsku*
- 28.02 – prof. dr hab. Kamila Budrowska, *Cenzura instytucjonalna wobec środowiska naukowego w Polsce w latach 1944–1990*
- 20.03 – dr hab. Piotr Krzywiec prof. PAN, *O początkach badań sejsmicznych w Polsce – pionierska rola firmy „Pionier”*
- 27.03 – dr Marcin Krasnodębski, *Chrześcijaństwo, ekologia, technokrytyka (1950–1990): O rozumieniu historii nauki i techniki przez C.F. Weizsäckera, Jacques’a Ellula, o. Ivana Illicha oraz E.F. Schumachera*
- 24.04 – dr hab. Przemysław Marcin Żukowski prof. UJ, *Uniwersytet Jagielloński i początki Uniwersytetu Stefana Batorego w Wilnie w latach 1919–1921, czyli o roli Almae Matris Jagellonicae we wskrzeszeniu, organizacji i w pierwszych latach funkcjonowania Wszechnicy Batorewej w Wilnie*
- 15.05 – dr hab. A. Wioletta Miśkiewicz, *Dlaczego uprawiać filozofię w sposób „historycznie poinformowany” (HIP) w czasach humanistyki cyfrowej?*
- 12.06 – dr hab. Marek Rembierz prof. UŚ, *Dzieje badań nad dorobkiem Szkoły Lwowsko-Warszawskiej*
- 9.10 – dr Mateusz Hübner, *Zetetyzowany ład? Biurokratyzacja nauki i szkolnictwa akademickiego w II Rzeczypospolitej – koncepcja pracy habilitacyjnej*
- 6.11 – prof. dr hab. Adam Redzik, *Kształtowanie się międzynarodowego prawa karnego – wkład polskiej nauki prawa okresu międzywojennego*
- 20.11 – Tul’si (Tuesday) Bhambry, Friedrich Cain, Jan Surman, *Prezentacja książki A New Organon: Science Studies in Interwar Poland (2024)*
- 27.11 – Edward J. Wawrzynczak, *The British Society for the History of Medicine and the history of medicine in the UK*
- 11.12 – dr Paweł Brzegowy, *Wkład Benedykta Dybowskiego (1833–1930) w faunistyczne poznanie Bajkału*

Komisja Spraw Europejskich PAU¹

Komisja Zagrożeń Cywilizacyjnych PAU

- 18.01** – dr Kamil Filipek, *Fake news a nauki społeczne: perspektywy i wyzwania badawcze*
– prof. dr hab. Grzegorz Ptaszek, *Komputerowa analiza prorosyjskich narracji strategicznych w fałszywych wiadomościach rozpowszechnianych podczas wojny rosyjsko-ukraińskiej*
- 21.03** – prof. dr hab. Jerzy Niewodniczański, *Zagrożenie bronią jądrową*
- 18.04** – dr Piotr Tarczyński, *Biden kontra Trump. Czy amerykańska demokracja przetrwa te wybory?*
- 16.05** – prof. dr hab. Jacek Kurczewski, prof. dr hab. Małgorzata Fuszara, dr Kamil Joński, *Społeczny wymiar kryzysu praworządności w Polsce*
- 28.11** – (wspólne z Komisją Nauk Technicznych PAU) – prof. dr hab. inż. Tadeusz Chmielniak, *Gospodarka wodorowa – zagrożenia i nadzieje*

Komisja Filozofii Nauk PAU

- 22.01** – prof. Włodzimierz Korohoda prof. UJ, *Biologia XXI wieku, Nowe wyniki biologów i wynikające z nich zmiany w wielu poglądów z zakresu biologii i filozofii przyrody*
- 19.02** – ks. dr hab. Wojciech P. Grygiel prof. UPJPII, *Czarne dziury, twisto-ry a zasady fizyki. Studium metodologiczne*
- 21.10** – ks. prof. Michał Heller, *Niedokończone dzieło Janusza Mączki*
Ks. prof. dr hab. Janusz Mączka SDB był wybitnym polskim filozofem przyrody. Jego prace koncentrowały się na problematyce strukturalizmu w nauce, roli matematyki w filozofii i relacji między nauką a wiarą. Badania obejmowały analizę filozofii Alfreda North Whiteheada, Joachima Mettallmanna i współczesnych koncepcji strukturalnych w nauce. W rozprawie doktorskiej „Rola matematyki w genezie filozofii Alfreda North Whiteheada” uczony badał wpływ formalnych systemów matematycznych na ontologię procesualną i epistemologię tego filozofa. W licznych publikacjach i wykładach poruszał także kwestie związane z relacją między nauką a teologią, wskazując na komplementarność tych dwóch dziedzin poznania. Jego podejście do filozofii charakteryzowało się głębokim zrozumieniem klasycznej metafizyki i nowoczesnych odkryć naukowych, co czyniło go jednym

¹ W roku 2024 Komisja Spraw Europejskich PAU nie zorganizowała posiedzeń.

z czołowych polskich badaczy filozofii przyrody i epistemologii nauki. Jego dorobek pozostaje istotnym wkładem w rozwój współczesnej filozofii nauki i jej dialogu z teologią.

2.12 – dr hab. Sebastian Szybka prof. UJ, dr hab. Zdzisław Golda, *Leszek Sokołowski 1948–2024*

We wspomnieniu o Leszku Sokołowskim przedstawiłem wybrane aspekty jego działalności popularnonaukowej, dydaktycznej i naukowej. Jako młody pracownik Uniwersytetu Jagiellońskiego Leszek zajmował się tłumaczeniem na język polski anglojęzycznych artykułów popularnonaukowych poświęconych aktualnym, ważnym zagadnieniom fizyki teoretycznej. Autorami wybranych artykułów byli znakomici naukowcy, łącznie z laureatem Nagrody Nobla. Później zaczął publikować własne popularnonaukowe artykuły poświęcone różnym aspektom szczególnej teorii względności (STW), teoriom Kaluzy-Kleina, problemowi matematyczności przyrody czy kosmologii. Teksty ukazały się w czasopismach „Postępy Fizyki”, „Foton” i „Zagadnieniach Filozoficznych w Nauce”. Leszek w czasie pracy na Uniwersytecie Jagiellońskim prowadził zajęcia dydaktyczne na trzech kierunkach studiów: astronomii, fizyce, astrofizyce i kosmologii. Przez ostatnie lata wykładał również wybrane zagadnienia z astrofizyki relatywistycznej dla doktorantów astronomii. Jego wzorcowe wykłady ze Szczególnej Teorii Względności, rachunku tensorowego i kosmologii stały się punktem wyjścia do wydania trzech znakomych podręczników akademickich.

Ögromne doświadczenie dydaktyczne Leszka zaowocowało świetnymi wykładami popularnonaukowymi. Ich tematyka poświęcona była fundamentalnym pojęciom z zakresu fizyki teoretycznej, kosmologii, metodologii nauki czy historii nauki. Wykłady Leszek wygłosił w ramach Astronarium, Bliżej Nauki, Copernicus (kanał związany jest z Centrum Kopernika Badań Interdyscyplinarnych Uniwersytetu Jagiellońskiego), Fundacji En Arche, Naukowych Czwartków. Ściśle naukowe zainteresowania Leszka Sokołowskiego koncentrowały się między innymi na teoriach Kaluzy-Kleina w kontekście kosmologii. Miałem przyjemność, również z innymi naukowcami, dzielić z Leszkiem te zainteresowania, co zaowocowało kilkoma artykułami naukowymi. W pracach zbadano między innymi aspekty stabilności rozwiązań kosmologicznych. Wykazano także, że pojawiające się w nich pola mają fizycznie niedopuszczalne cechy, czyli energię kinetyczną ujemną czy też nieograniczone od dołu widmo energii.

Komisja PAU do Oceny Podręczników Szkolnych

- 23.01** – dr hab. Paweł Grzmil prof. UJ, *Recenzja zagadnień dotyczących genetyki i biotechnologii w podręcznikach wydawnictw Operon i Nowa Era dla szkół ponadpodstawowych, zakres rozszerzony*
- dr Robert Czuchnowski prof. UJ, *Zagadnienia z zakresu ekologii i ochrony przyrody w podręcznikach dla szkół ponadpodstawowych na poziomie zaawansowanym wydawnictw Operon i Nowa Era*
 - prof. Barbara Płytycz, *Jak nauczać w szkole podstaw immunologii?*
- 27.02** – prof. Andrzej Kastory przedstawił opinię o podręczniku: Antoni Dudek, Łukasz Kępski, Jakub Polit, *Historia. Ślady czasu. Podręcznik do liceum i technikum, zakres podstawowy i rozszerzony. II wojna światowa i współczesność*, Gdańskie Wydawnictwo Oświatowe 2023, wyd. I.
- dr Jerzy Kuczyński, *Dokładność i precyzja przekazywanej wiedzy w szkolnej edukacji*
- 26.03** – dr hab. Maciej Fic prof. UŚ przedstawił opinię o podręczniku: Antoni Dudek, Łukasz Kępski, Jakub Polit, *Historia. Ślady czasu. Podręcznik do liceum i technikum, zakres podstawowy i rozszerzony. II wojna światowa i współczesność*, Gdańskie Wydawnictwo Oświatowe 2023, wyd. I.
- dr hab. Karol Sanojca prof. UW przedstawił opinię o serii podręczników do historii *Europa. Nasza historia dla kl. V–VIII* Wydawnictw Szkolnych i Pedagogicznych oraz Wydawnictwa Eduversum
- 23.04** – dr hab. inż. Mateusz Muchacki przedstawił opinię (opracowaną wraz z dr. Grzegorzem Sokalem) o podręczniku: Wanda Jochemczyk, Katarzyna Olędzka, *Informatyka. Podręcznik do klasy pierwszej dla liceum i technikum. Zakres podstawowy. Nowa edycja*, Wydawnictwa Szkolne i Pedagogiczne, 2022
- Spotkanie z cyklu „Edukacyjne lektury” z dr. hab. Krzysztofem Maliszewskim prof. UŚ, wokół jego książki *„Bez-silna edukacja. O kształceniu kruchej”*, Wydawnictwo UŚ, Katowice 2021, poprowadził prof. Dariusz Rott
- 28.05** – dr Justyna Hanna Budzik, *Teorie fotografii i jej szkolne użycia*
- dr hab. inż. Mateusz Muchacki prof. UKEN, dr Grzegorz Sokal przedstawił opinię o podręczniku: Wanda Jochemczyk, Katarzyna Olędzka, *Informatyka. Podręcznik do klasy drugiej dla liceum i technikum. Zakres podstawowy. Nowa edycja*, Wydawnictwa Szkolne i Pedagogiczne, 2023

- 25.06** – dr hab. Tomasz Rachwał prof. UEK, dr hab. Elżbieta Szkurlat prof. UŁ, *Zmiany koncepcji kształcenia geograficznego*
 – dr hab. Elżbieta Szkurlat prof. UŁ, dr hab. Tomasz Rachwał prof. UEK, *Podręcznik jako potencjalne i realne narzędzie doskonalenia kształcenia geograficznego*
 – dr Małgorzata Pietrzak prof. UJ, *Wykorzystanie materiału ilustracyjnego w nauczaniu geografii na przykładzie podręczników polskich i zagranicznych*
- 24.09** – spotkanie z cyklu „Edukacyjne lektury” z mgr. Robertem Szuchtą i dr. hab. Piotrem Trojańskim prof. UKEN, wokół książki ich autorstwa pt. *Holokaust. (Nie)odrobiona lekcja historii*, Towarzystwo Autorów i Wydawców Prac Naukowych Universitas, Muzeum Getta Warszawskiego, Kraków-Warszawa 2023 – poprowadził prof. D. Rott

Komisja PAU do Badań Diaspory Polskiej

- 21.03** – Maria Wrede, *Rękopisma... Przewodnik po zbiorze rękopisów Biblioteki Polskiej w Paryżu*
18.04 – prof. Wiesław Caban, *Zesłańcy syberyjscy wobec powstania styczniowego*
24.10 – prof. Artur Patek, *Jak emigranci budowali Małą Polskę w Palestynie w latach 1939–1948*
19.12 – dr hab. Hubert Chudzio prof. UKEN, *Sybirackie nekropolie. Ochrona polskiego dziedzictwa w Afryce Wschodniej i południowej w latach 2019–2024*

Komisja Antropologiczna PAU

- 27.03** – dr inż. Adam Gonczarek, *Sztuczna inteligencja dziś i jutro – możliwości, szanse i zagrożenia*

Sztuczna inteligencja (AI) jest niewątpliwie jedną z najciekawszych i najbardziej obiecujących technologii w dzisiejszym świecie. Jej dynamiczny rozwój przez ostatnie kilkanaście lat zaowocował praktycznymi zastosowaniami niemalże we wszystkich branżach przemysłu i domenach życia. Obecnie prawie każda aplikacja w komputerze lub telefonie w jakimś zakresie korzysta z algorytmów sztucznej inteligencji, przetwarzając i podejmując decyzje na podstawie zbieranych danych. Dzięki wspomagananiu i automatyzacji ludzkiej pracy, AI dostarcza potężną wartość, podnosząc efektywność procesów w biznesie i gospodarce, a także ułatwiając codzienne życie. Jej

gwałtowny rozwój sprawia również, że oprócz niewątpliwych korzyści, pojawia się wiele nowych wyzwań i zagrożeń, które wymagają rozwiązania w niedalekiej przyszłości.

Celem wykładu było wprowadzenie do zagadnień sztucznej inteligencji i uczenia maszynowego (ang. machine learning). Przedstawiono rozwój AI w ostatnich latach, począwszy od algorytmów uczenia maszynowego i uczenia głębokiego (ang. deep learning) aż po najnowsze osiągnięcia generatywnej AI (ang. generative AI, GenAI). Zaprezentowano wybrane zastosowania algorytmów AI w różnych domenach i omówiono możliwości oraz ograniczenia dzisiejszych technologii, a także kierunki rozwoju w najbliższej przyszłości.

19.06 – prof. dr hab. Rimantas Jankauskas, *Reflections of changing life standards on skeletal markers of nutrition and morbidity in Late Medieval – Early Modern Vilnius*

Celem prezentacji było omówienie wpływu czynników społeczno-ekonomicznych i kulturowych na niespecyficzne markery zachorowalności (*cribra orbitalia* i *osteoperiostitis*) oraz zawartości stabilnych izotopów węgla i azotu na dużej próbie z XIII-XVIII-wiecznego Wilna; wielokulturowego i wielowyznaniowego miasta, które doświadczyło wczesnej urbanizacji w wiekach od III do XV wieku; dobrobytu w XVI wieku; upadku i stopniowego ożywienia w wieku XVII i XVIII wieku. Bazę danych stanowiło ponad 2000 osób o znanym kontekście archeologicznym przypisanych do wyznań katolickiego, prawosławnego i protestanckiego, elit społecznych i zwykłych obywateli, a także profili biologicznych: wieku, płci i patologii. Stwierdzono, że w przypadku *cribra orbitalia* płeć nie miała znaczącego związku, natomiast częstość jej występowania zmniejsza się z wiekiem. Osoby z niższym statusem społecznym we wczesnych okresach historycznych i osoby prawosławne z *cribra orbitalia* miały znacznie niższą przeżywalność. Wyniki te korelują z badaniami C13/N15 sugerującymi niższe spożycie białka przez mieszkańców wczesnych okresów Wilna podobnie jak u osób o niższym statusie społecznym i wyznania prawosławnego. Ograniczeniem badania jest nierówny stan zachowania badanych materiałów i nierówna reprezentacja wyznań w różnych okresach.

Badanie sfinansowała Litewska Rada ds. Badań Naukowych, Grant nr S-MIP-23-5.

24.10 – dr hab. Wioletta Nowaczewska, *Meandry neandertalskiej historii – neandertalczyki jako dawni mieszkańcy ziem polskich*

Historia neandertalczyków rozpoczyna się około 430 tys. lat temu w odległej od naszych ziem Hiszpanii. Pełna licznych epizodów wędrówek

i kontaktów z przedstawicielami innych grup hominidów; naszych kopalnych przodków i denisowian; dobiega kresu przed około 40 tys. laty. Pomimo licznych świadectw ich występowania – pośrednich i bezpośrednich – wiedza o dawnych ludziach ciągle pozostaje niepełna. Niezwykle cennym źródłem informacji są szczątki kostne, w tym szczególnie zęby. W ostatnich latach miało miejsce kilka istotnych odkryć dokumentujących w bezpośredni sposób obecność neandertalczyków w południowym obszarze Polski. Znajdźiska obejmują zęby należące do kilku osobników, z których udało się pomyślnie wydobyć mitochondrialne DNA. Wykład poświęcono neandertalczykom; naszym bliskim krewnym; ich ewolucyjnej historii i przedstawiono znaczenie wyników badań dotyczących ich szczątków z jaskini Stajnia.

Komisja Ergonomii PAU

- 29.02** – dr hab. Paweł Strojny, *Optymalizacja parametrów wirtualnego doświadczenia: pomiar, modyfikacja i społeczne skutki*
- 14.03** – dr Anna Mokrzycka-Wagner, *Ogród z pamięci. Projekt miejskiej przestrzeni parkowej dla osób z demencją oraz z chorobą Alzheimera w stadiach wczesnych i średnich*
- 13.06** – dr hab. inż. Paweł Tylek prof. URK, *Mechanizacja, automatyzacja i robotyzacja prac leśnych*

Komisja PAU Zarządzania Kulturą i Mediami

- 14.03** – dr hab. Magdalena Dudkiewicz prof. UW, *Zarządzać nieprzewidywalnym: wyzwanie dla animacji kultury*
- 25.04** – dr hab. Beata Jałocha prof. UJ, *Projektowi tubylcy, emigranci i imigranci: projektyzacja i jej wpływ na pracowników*
- 28.11** – dr hab. Bożena Gierat-Bieroń prof. UJ, *Kultura w unijnym programie Kreatywna Europa 2014–2020. Implikacje*